

Západočeská Univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Nové trendy v mezinárodní obchodní arbitráži

Oldřiška Zíková

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Plzni, 2022

Oldřiška Zíková

Anotace

Diplomová práce se zabývá novými trendy v mezinárodní obchodní arbitráži. Virtuální řízení a financování třetí stranou jsou jedny z nejvýznamnějších trendů posledních několika let na poli mezinárodní obchodní arbitráže, a to nejen díky korona virové pandemii. K těmto trendům jsem dospěla skrze analýzu a komparaci aktualizovaných pravidel arbitrážních institucí a dále také analýzou nových trendů vyplývajících ze světového dění.

Diplomová práce se zaměřuje na nalezení odpovědí na tři výzkumné otázky. První otázkou je, co jsou nové trendy mezinárodní obchodní arbitráže. Druhá otázka zní, zda mají tyto trendy potenciál stát se novým standardem. A třetí otázkou je, kdy se jedná o trend a kdy se z trendu stal nový standard.

Klíčová slova: rozhodčí řízení, arbitráž, virtuální řízení, financování třetí stranou, přispěvatel, rozhodčí smlouva, rozhodčí nález

Annotation

The diploma thesis deals with the topic of New trends in international commercial arbitration. Virtual hearings and Third-party funding are one of the most significant trends in the last few years in the field of international commercial arbitration, not least due to corona virus pandemic. I arrived to this conclusion through comparison of the updated rules of arbitration institutions, as well as the analysis of new trends resulting from global events.

The diploma thesis focuses on finding answers to three research questions. The first question is what are the new trends in international commercial arbitration. The second question is whether these trends have the potential to become a new standard. And the third question is when this is a trend and when the trend has become a new standard.

Key words: arbitration, virtual hearing, third-party funding, funder, arbitration agreement, arbitration award

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu JUDr. Otovi Kunzovi, CSc. jako vedoucímu diplomové práce za odborné vedení, za pomoc a rady při jejím zpracování. Dále bych chtěla poděkovat mému příteli, který mě celá ta léta podporoval a motivoval k dokončení studia. A především děkuji rodičům, kteří mi dali možnost vzdělávat se.

Obsah

Úvod.....	1
1 Mezinárodní obchodní arbitráž.....	4
1.1 Základní pilíře mezinárodní obchodní arbitráže.....	4
1.1.1 Autonomie vůle.....	4
1.1.2 Vykonatelnost rozhodčího nálezu.....	5
1.1.3 Součinnost obecných soudů s rozhodčími.....	6
1.2 Druhy rozhodčího řízení.....	8
1.2.1 Vnitrostátní a mezinárodní obchodní arbitráž.....	8
1.2.2 Dobrovolná a obligatorní obchodní arbitráž.....	8
1.2.3 Ad hoc řízení a institucionální arbitráž.....	9
1.3 Výhody a nevýhody rozhodčího řízení.....	10
2 Nové trendy v mezinárodní obchodní arbitráži.....	13
2.1 Nové trendy vyplývající z aktualizovaných pravidel arbitrážních institucí:.....	13
2.1.1 Virtuální řízení a digitalizace.....	13
2.1.2 Financování arbitráže třetími stranami.....	15
2.1.3 Zrychlení arbitráže a zefektivnění procesu.....	16
2.1.4 Konsolidace řízení.....	17
2.2 Nové trendy navazující na světové dění:.....	18
2.2.1 Neslučitelnost rozhodčích doložek obsažených v intra unijních BITs s právem EU.....	18
2.2.2 Konec povinných arbitráží mezi investorem a státem.....	20
2.2.3 Zelená arbitráž.....	20
Dílčí závěr:.....	21
3 Virtuální řízení.....	22
3.1 Covid-19 jako akcelérátor virtualizace.....	23
3.1.1 Počátek virtuálních slyšení.....	23
3.1.2 Výzvy a příležitosti.....	25
3.2 Problematika souhlasu.....	27
3.3 Výslech svědka a podání výpovědi.....	30
3.4 Technologie využívané k virtuálnímu řízení.....	31
3.5 Dílčí závěr.....	33
4 Financování mezinárodní obchodní arbitráže třetími stranami.....	35
4.1 Co je to financování třetí stranou?.....	35
4.1.1 Definice a formy financování.....	35
4.2 Covid-19 jako akcelérátor financování arbitráže třetí stranou.....	41
4.3 Procesní otázky vyplývající z financování třetí stranou.....	43
4.3.1 Střet zájmů a Zveřejnění.....	43

4.3.2 Ochrana důvěrnosti informací a Výsady.....	44
4.3.3 Přerozdělení nákladů.....	44
4.4 Právní rámec financování třetí stranou	45
4.4.1 Angloamerický právní systém (Common law jurisdiction).....	45
4.4.2 Kontinentální právní systém (Civil law jurisdiction).....	47
4.5 Směrnice a rozhodčí řád.....	49
4.6 Výzvy a příležitosti.....	51
4.7 Dílčí závěr.....	52
Závěr.....	54
Resumé	57
Použitá literatura.....	58
Seznam použitých zkratk.....	68
Obrazová příloha	69

Úvod

Mezinárodní obchodní arbitráž (někdy též rozhodčí řízení) je jedním z nejvýznamnějších právních institutů mezinárodního práva soukromého. Tento závěr vyplývá z vlastní podstaty řízení, která do značné míry závisí na nezávislosti a autonomii jednotlivých stran, které si jako postup pro urovnání sporu zvolí rozhodčí řízení; tedy místo, kde se má arbitráž konat; rozhodčí soud a další. Pravděpodobně nejdůležitějším prvkem autonomie vůle stran je v tomto případě možnost výběru práva, podle kterého se bude spor rozhodovat. Jedná se také o jednu z výhod mezinárodní obchodní arbitráže oproti řízení obecných soudů. Zvolené použitelné právo ve velké míře zaručuje předvídatelnost výsledku případu a umožňuje stranám kontrolovat výklad práva. Mezi další výhody nepochybně patří jednoinstančnost, flexibilita a neveřejnost řízení. Avšak s přibývajícím popularitou tohoto typu řízení, zahlceností mezinárodních arbitrážních institucí a neustále většími nároky a požadavky jednotlivých účastníků řízení se mnohé klasické výhody mezinárodní obchodní arbitráže, jak byly původně smyšlené, vytrácí.

Téma diplomové práce, kterým je „*Nové trendy v mezinárodní obchodní arbitráži*,“ ponechává autorovi velký prostor pro to, jakým způsobem téma uchopit a zpracovat. Já jsem si pro diplomovou práci vybrala zpracování formou obecných vědeckých metod, kterými jsou analýza, komparace, syntéza a dedukce. Nových trendů v této právní oblasti je nespočet. Já jsem se rozhodla úsek zpracovaného tématu limitovat na dvě témata, která podle mého názoru mají v post-covidové éře obrovský význam. Navíc byla formována v době pandemie, kdy se veškeré právní instituce museli vypořádat s nově nastolenými podmínkami. Těmito tématy jsou virtuální řízení v mezinárodní obchodní arbitráži a financování mezinárodní obchodní arbitráže třetími stranami.

Cílem mé diplomové práce je prozkoumat základní aspekty ovlivňující vývoj nových trendů v posledních dvou letech spolu s analýzou samotných trendů a dedukcí, zda je možné, aby se tyto trendy staly standardem v mezinárodní obchodní arbitráži s ohledem na minimální množství dostupné literatury na toto téma. Vzhledem k tomu bude většina mých zdrojů cizojazyčných, ke kterým neexistují ani neoficiální překlady. V omezené míře zprostředkuji překlad sama, ale jen pro potřeby této diplomové práce. Pro tento účel budu využívat odborných

cizojazyčných slovníků společně s odbornými publikacemi a texty, které se váží na toto téma.

Tato diplomová práce se skládá ze čtyř hlavních kapitol. První kapitola pojednává o mezinárodní obchodní arbitráži jako způsobu mimosoudního řešení sporů. Jedná se ve své podstatě o institut soukromého práva. Vzniká na základě smlouvy a rozhodčí nález je stejně pravomocný jako rozhodnutí soudů obecných. Definuji, jaký je rozdíl mezi obchodní arbitráží a mezinárodní obchodní arbitráží, jelikož pro obě varianty existuje v jednotlivých státech odlišná právní úprava. Dále je důležité vymezit rozdíl mezi dobrovolnou a obligatorní arbitráží a pokrýt i rozdíly mezi řízením ad hoc a u rozhodčího tribunálu. Toto rozdělení nejen určuje, jakými rozhodčími pravidly se účastníci arbitráže řídí, ale ukáže nám to, jak moc měly strany volnou ruku při upravování pravidel pro dané řízení. Při obecném rozboru rozhodčích tribunálů jsem vytvořila seznam nejvlivnějších rozhodčích tribunálů a jejich význam pro vývoj mezinárodní obchodní arbitráže.

V druhé kapitole shrnuji současné trendy v mezinárodní obchodní arbitráži. Ty analyzuji na základě aktualizovaných pravidel v mezinárodní arbitráži a dále podle světových událostí, které na vývoj mezinárodní arbitráže měly vliv. Za poslední dva roky došlo k největším změnám v oblasti digitalizace řízení, zrychlení a efektivity financování třetích stran, ale také snížení uhlíkové stopy. Jedná se o shrnutí jednotlivých trendů a základní přehled o novinkách v této oblasti, případně motivacích a událostech, které jim předcházely.

Třetí kapitola je zaměřená přímo na jeden z trendů, kterými se budu v této diplomové práci zabývat, a tím je virtuální řízení v mezinárodní obchodní arbitráži. Díky přizpůsobení několika světových arbitrážních institucí pandemickému stavu, bylo zavedeno nespočet novinek v této oblasti, které jsou doprovázeny sekundárními problémy, s kterými se účastníci musí vypořádat. Některé instituce zavedly pouze „papírové“ řízení, při kterém nedochází k žádným fyzickým či online jednáním anebo úplně přesunuly veškerá jednání do online prostředí. V této kapitole se tedy budu zabývat procesními problémům, které z tohoto trendu vychází. Příkladem je způsob zajišťování výslechu svědků, nerovný přístup k technologiím, bezpečnost a důvěryhodnost řízení anebo problémy spojené s řízeními probíhajícími v několika časových zónách naráz.

Čtvrtá kapitola je na téma financování mezinárodní obchodní arbitráže třetími stranami. Financování třetí stranou není novým fenoménem, ale v posledních letech získává větší relevanci mezi zúčastněnými stranami mezinárodní obchodní arbitráže. Strany zapojené do sporů vyplývajících ze smluvního vztahu mohou požádat o finanční podporu od subjektu, který se o tuto záležitost předem nezajímá, a ten může předložit své nároky na soud. Nelze však ignorovat, že financování třetí stranou vyvolává procedurální otázky pro mezinárodní obchodní arbitráž, a to rozdělení nákladů nebo potenciální střet zájmů arbitra s přispěvatelem. Aby bylo možné tyto otázky vyřešit, zavádí se do praxe několik různých pokynů a nařízení. Účelem je usnadnění a legitimizování financování třetích stran v rozhodčím řízení. Vzhledem k povaze mezinárodních arbitráží je nutné analyzovat různé jurisdikce a předpisy arbitrážních institucí, aby bylo možné lépe porozumět tomu, jak se postupuje v případě, kdy řízení financuje nezúčastněná strana. Díky komplikovanosti této právní úpravy jsem strukturu kapitoly rozdělila do několika bodů obsahujících pojem, definici, mechanismus financování třetími stranami a procesní problémy tohoto financování, střet zájmů, a nakonec regulační rámec a regulaci v rámci angloamerického právního systému a kontinentálního právního systému.

Hlavními otázkami, na které se snažím v mé práci najít odpověď, jsou, zda se jedná jen o chvilkové trendy, jestli mají potenciál stát se novým standardem a kdy se ještě jedná o trendy a kdy z trendu vznikne standard.

1 Mezinárodní obchodní arbitráž

Pokud chceme získat definici termínu mezinárodní obchodní arbitráže a začneme bádát a procházet jednotlivé autory, jenž se zabývají tímto tématem, tak zjistíme, že definic je stejně tolik jako autorů. Born (2020, s. 67) ve své knize popsal mezinárodní obchodní arbitráž jako prostředek, kterým lze mezinárodní obchodní spory s konečnou platností řešit podle dohody stran nezávislými nevládními činiteli s rozhodovacími pravomocemi, vybranými stranami nebo pro ně, za použití neutrálních rozhodovacích postupů, které stranám poskytnou příležitost být vyslechnuty.¹ Pro srovnání s tuzemskou literaturou použiji definici profesorky Rozehnalové „*Mezinárodní rozhodčí řízení (mezinárodní obchodní arbitráž) je způsob řešení sporů o majetkové nároky vzniklé z provádění mezinárodního (obchodního) styku mezi fyzickými či právníckými osobami (obchodníky, podnikateli).*“² Jinou definici můžeme zase najít v encyklopediích a v další tuzemské či zahraniční literatuře, nicméně pro účely vymezení základních pilířů mezinárodní obchodní arbitráže nám tyto definice poslouží.

1.1 Základní pilíře mezinárodní obchodní arbitráže

Abychom zajistili přípustnost k projednání sporu před rozhodčím soudem a následné uznání rozhodčího nálezu, musí být splněno několik podmínek, na kterých leží celé rozhodčí řízení. Jednotlivé prvky jsou obsaženy již v samotné definici, a tudíž si je můžeme jednoduše rozebrat.

1.1.1 Autonomie vůle

Jak jsem již zmínila v úvodu mé práce, hlavním pilířem MOA je autonomie vůle.³ Princip autonomie vůle je známý jako svoboda stran budovat smluvní vztah tak, jak to považují za vhodné. Obecně je tedy stranám dána možnost vybrat si hmotné právo, kterým se bude řídit smluvní vztah a rozhodování sporů, které

¹ Srov. International commercial arbitration is a means by which international business disputes can be definitively resolved, pursuant to the parties' agreement, by independent, non-governmental decision-makers, selected by or for the parties, applying neutral adjudicative procedures that provide the parties an opportunity to be heard. Viz. BORN, Gary B. *International commercial arbitration*. 3. The Netherlands, Kluwer Law International, 2020, 4250 s. ISBN 9789403526430.

² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu: včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 403, ISBN: 9788076760462

³ ROZEHNALOVÁ, N. *Právo mezinárodního obchodu: včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 407

vyplývají z daného smluvního vztahu.⁴ Už samotná rozhodčí smlouva reflektuje autonomii vůle stran rozhodovat spory vycházející z tohoto smluvního vztahu rozhodčím řízením namísto národních soudů. Obecně vzato se tedy obrátil celý systém řešení sporů od předem daného postupu, do kterého musí zapadnout veškeré případy u národních soudů k speciálně navrženým řízením, které jsou vytvořeny na míru každého případu. Dovoluje pak zvláště technicky komplikovaným případům přijít s inovativními řešeními či odkazovacími prostředky, které by běžně použitelné nebyly nebo urychlit řízení v případech, kdy čas hraje zásadní roli. Autonomie vůle je nejvýznamnějším pilířem a díky možnosti stran přizpůsobit právo vlastním potřebám je hlavním z důvodů, proč se strany chtějí účastnit mezinárodní obchodní arbitráže.⁵

1.1.2 Vykonatelnost rozhodčího nálezu

Druhým pilířem je právní vykonatelnost rozhodčího nálezu, který je státem uznávaným rozhodnutím a je tudíž i procesně garantovaným.⁶ Tento pilíř zajistil, aby byla mezinárodní obchodní arbitráž stále více atraktivní a pohotový způsob řízení. Nejenže mezinárodní rozhodčí smlouvy jsou vymáhány rychleji, ale i široce vykládány u většiny vnitrostátních soudů.

Pro jednotlivé rozhodčí nálezy se liší právní úprava a předpisy, jenž se vztahují na vykonatelnost jednotlivých nálezů. Pokud zůstaneme stále na obecné úrovni a budeme se chtít zabývat mezinárodními prameny jenž vykonatelnost ovlivňují, tak na prvním místě stojí *Newyorská úmluva*⁷. Ta zajišťuje vzájemnost uznávání rozhodčích nálezů pro signatářské země, jímž je Česká republika také členem.⁸ Význam Newyorské úmluvy pro mezinárodní obchodní arbitráž a její nadčasovost si lze vyvodit již z informace, že byla přijata roku 1958 a do dnešního dne se přidávají další země. Jako poslední ze zemí, které se přidali k této úmluvě je Belize a Malawi, obojí v března roku 2021. V tuto chvíli je 168 členů a číslo

⁴ CORDERO-MOSS, Giuditta. Limits to Party Autonomy in International Commercial Arbitration. Oslo Law Review. 2014, 4(1), 47-66, s. 1-2. ISSN 2387-3299. Dostupné z: doi:10.5617/oslaw979,

⁵ BORN, G. *International commercial arbitration*, s. 81-83

⁶ ROZEHNALOVÁ, N. *Právo mezinárodního obchodu: včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 407

⁷ Úmluva OSN o uznávání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (New York, 10. června 1958)

⁸ RŮŽIČKA, Květoslav a Dita FRINTOVÁ. *Vnitrostátní a mezinárodní rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR: rozhodčí soud sedmdesátíkem*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. Pro praxi. ISBN 978-807-3807-450., s. 161-167

pravděpodobně s dalšími roky bude stále stoupat.⁹ Vykonatelnost může být ovlivněna na mezinárodní úrovni bilaterálními smlouvami a regionálními úmluvami.¹⁰

Rozhodčí nález je procesně roven rozhodnutí obecného soudu, čímž mají strany řízení zajištěn autoritativní výrok, ale i jeho následnou realizaci. Důraz je především kladen na dobrovolné plnění uložené povinnosti účastníkům řízení, kdy se spoléhá na nutnou kooperaci, a tudíž je i ponechána lhůta k dobrovolnému plnění. Lhůta odkládá vykonatelnost rozhodčího nálezu.¹¹ Vše výše zmíněné a fakt, že úprava uznávání rozhodčích nálezů je mnohem rozsáhlejší a efektivnější než úprava uznávání rozhodnutí národních soudů, zapříčinili, že existuje větší pravděpodobnost uznání a výkonu rozhodčího nálezu než u rozhodnutí vnitrostátního soudu.¹²

1.1.3 Součinnost obecných soudů s rozhodčími

Třetí pilíř stojí na součinnosti obecných soudů s rozhodčími (ad hoc nebo tribunály), a to na předem vybraných částech řízení za předem určených podmínek.¹³ Základem mezinárodní obchodní arbitráže je rozhodčí smlouva, od které se odvíjí jurisdikce soudu. Bez dohody nemůže rozhodce rozhodovat o této záležitosti. Nejkontroverznějšími situacemi jsou případy, kdy druhá strana zpochybňuje platnost nebo existenci rozhodčí smlouvy, a tedy jurisdikci soudu. Zásada oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od hlavní smlouvy pomáhá definovat jurisdikci v těchto situacích.¹⁴

Jurisdikce obecných soudů i těch arbitrážních se určuje na základě mezinárodních zásad a vnitrostátních právních předpisů. Tribunál může rozhodnout o své jurisdikci, a to na základě principu Kompetenz – Kompetenz, který pomáhá definovat jurisdikční otázky v nejasných situacích společně se zásadou oddělitelnosti. Účastníci řízení mají možnost podat žádost vnitrostátnímu soudu

⁹ Contracting States: List of Contracting States. New York Arbitration Convention [online]. ICCA Publications, 2021 [cit. 2021-10-11]. Dostupné z:

<https://www.newyorkconvention.org/list-of-contracting-states>

¹⁰ Např. Nařízení Rady (ES) č.44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

¹¹ RŮŽIČKA, K. a FRINTOVÁ, D. *Vnitrostátní a mezinárodní rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR: rozhodčí soud sedmdesátníkem*, s. 161-167

¹² BORN, G. *International commercial arbitration*, s. 75-77

¹³ ROZEHNALOVÁ, N. *Právo mezinárodního obchodu: včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 407

¹⁴ BORN, G. *International commercial arbitration*, s. 232

o rozhodnutí o jurisdikci soudu. V takovém případě musí soud prohlásit, zda v dané záležitosti rozhodne a v jakém rozsahu nebo zda strany odkáže na rozhodčí řízení.¹⁵

V České republice vztah obecných soudů s rozhodčími je primárně upraven v OSŘ¹⁶ a dále ZRŘ¹⁷. Pokud se podle paragrafu 106 odst. 1 OSŘ zjistí, že věc má být projednána před rozhodčími soudy, řízení se zastaví, popřípadě pokračuje, pokud s tím účastníci řízení souhlasí. A současně §30 ZRŘ odkazuje na přiměřené užití OSŘ na řízení před rozhodci, pokud zákon nestanoví jinak. Z jednotlivých ustanovení upravujících vztah soudního a rozhodčího řízení můžeme vyčíst funkce obecných soudů, kterými jsou pomocná a kontrolní. Funkci pomocnou vykonávají obecné soudy při zproštění mlčenlivosti rozhodce rozhodnutím předsedy okresního soudu (§6 odst. 2 ZRŘ). Dále jmenují rozhodce nebo předsedajícího rozhodce, pokud strana, která tak měla učinit, neučinila (§9 odst. 1 ZRŘ). Dalším příkladem je, že jmenují nového rozhodce v případě, že se jmenovaný rozhodce funkce vzdá nebo nemůže činnost dále vykonávat (§9 odst. 2 ZRŘ). Rozhodují o vyloučení rozhodce, pokud nastaly důvody pro vzdání se funkce rozhodce a sám tak neučinil (§12 odst. 2 ZRŘ) nebo provádějí úkony na základě žádosti rozhodců, ke kterým nemají dostatečné pravomoci a podle zákona se nejedná o nepřípustné úkony (§20 odst. 2 ZRŘ). A v neposlední řadě nařizují předběžné opatření, pokud jedna ze stran vznese obavy o ohrožení výkonu rozhodčího nálezu (§ 22 ZRŘ). Pomocná funkce probíhá většinou v průběhu řízení na rozdíl od funkce kontrolní, která přichází na řadu až po skončení rozhodčího řízení. V tomto případě obecné soudy mohou zrušit rozhodčí nález na návrh kterékoliv strany, pokud splní jednu ze zákonných podmínek v §31 ZRŘ.

Vždy existuje riziko protichůdných jurisdikcí a souběžnosti řízení. Konečné slovo v některých otázkách, například ohledně jurisdikce, mají vnitrostátní soudy. Na druhé straně je to obvykle tribunál rozhodující ve věci samé a soudy nebudou moci toto rozhodnutí přezkoumat při zrušení nebo výkonu nálezu. Je nezbytné, aby soudy uznaly, že v některých případech by bylo v zájmu všech stran rozvíjet spolupráci mezi nimi. To by mohlo ušetřit čas, peníze a úsilí všem zúčastněným.¹⁸

¹⁵ BLACKABY, N., PARTASIDES, C. & REDFERN. A. *Redfern and Hunter on International Arbitration*, 6. Oxford University Press, 2015. ISBN 9780198714248., s. 110-113

¹⁶ Zákon č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád

¹⁷ Zákon č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

¹⁸ RŮŽIČKA, K. a FRINTOVÁ, D. *Vnitrostátní a mezinárodní rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR: rozhodčí soud sedmdesátníkem*, s. 20-21

1.2 Druhy rozhodčího řízení

1.2.1 Vnitrostátní a mezinárodní obchodní arbitráž

Pro efektivní rozlišení vnitrostátní a mezinárodní obchodní arbitráže je nutné nejdříve zjistit, zda dané řízení obsahuje mezinárodní prvek. Mezinárodním prvkem podle Růžičky a Frintové (2019) se v tomto kontextu může rozumět účastník řízení, který má trvalé bydliště nebo sídlo mimo území státu, ve kterém dochází k arbitráži, a dále se jedná o předmět řízení, kdy je například plnění smlouvy situováno do zahraničí.¹⁹ „Mezinárodním rozhodčím řízením se rozumí rozhodčí řízení, ve kterém je obsažen mezinárodní prvek.“ (Růžička, Frintová, s. 35)

Nicméně problematika mezinárodního prvku se podle tuzemské literatury nedá vykládat přímočaře a je mnohem komplikovanější, než se na první pohled zdá. Rozehnalová ve své knize „Právo mezinárodního obchodu“ vysvětluje nuance mezi absolutním a subjektivním mezinárodním prvkem, kdy absolutní mezinárodní prvek je vázán na více právních řádů, kdežto subjektivní mezinárodní prvek pouze na jeden, ale řízení se stává mezinárodním, jelikož si strany zvolí sudiště v zahraničí.²⁰ „Vnitrostátním rozhodčím řízením se rozumí rozhodčí řízení probíhající mezi vnitrostátními subjekty podle vnitrostátních předpisů upravujících rozhodčí řízení.“²¹ Můžeme to tedy vykládat i jako vázanost veškerých prvků arbitráže na jeden stát.

1.2.2 Dobrovolná a obligatorní obchodní arbitráž

V případě obligatorního rozhodčího řízení, které vzniká na základě mezinárodní smlouvy nebo vnitrostátního předpisu jsou strany povinny nechat rozhodnout daný spor rozhodčím soudem. Pro Českou republiku to již dnes neplatí, nicméně podobná úprava, jenž nařizovala stranám vyřešit spor skrze rozhodčí řízení

¹⁹ RŮŽIČKA, K. a FRINTOVÁ, D. *Vnitrostátní a mezinárodní rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR: rozhodčí soud sedmdesátníkem*, s. 35-36

²⁰ ROZEHNALOVÁ, N. *Právo mezinárodního obchodu: včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 404

²¹ RŮŽIČKA, K. a FRINTOVÁ, D. *Vnitrostátní a mezinárodní rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR: rozhodčí soud sedmdesátníkem*, s. 35

platila až do roku 1996. Na poli mezinárodního práva můžeme obligatorní rozhodčí řízení nalézt v případě smluv o ochraně a podpoře mezinárodních investic dodnes.²²

Autonomie vůle, která je popsána v definici G. B. Borna se vztahuje na dobrovolného rozhodčího řízení, kdy strany z vlastní vůle uzavřou rozhodčí doložku (arbitration agreement). Z rozhodčí doložky musí být jasné, že se strany dohodli na řešení jakýchkoliv sporů, jenž vyplývají z této smlouvy nebo ve spojení s touto smlouvou, rozhodčím soudem. K přijetí rozhodčí doložky dochází ještě před vznikem sporu, a proto vždy odkazují na budoucí událost. K rozhodčímu řízení proto nikdy dojít nemusí, ale strany si zajišťují průběh řízení pro případ, že ke sporu opravdu dojde. Pro strany, které neuzavřeli rozhodčí doložku před vznikem sporu stále existuje varianta, jak rozhodnout spor rozhodčím soudem, a to uzavřením smlouvy o rozhodci (submission agreement). Existuje také ještě třetí varianta a to tzv. agreement to arbitrate, který vyplývá z mezinárodních bilaterálních smluv upravujících investice mezi suverénními státy.²³

1.2.3 Ad hoc řízení a institucionální arbitráž

To, zda případný spor mezi smluvními stranami bude rozhodnut řízením ad hoc nebo institucionálně je zcela ponecháno na smluvních stranách. V potaz nicméně musí vzít veškerá pro a proti, která sebou každý ze způsobů přináší. Obecně řečeno, institucionální arbitráž se může zdát jako ideální řešení pro strany, které s arbitráží nemají zkušenost. Arbitrážní instituce se svým letitým renomé zajistí veškeré administrativní funkce, zvolení rozhodců a výběr poplatků za vedení řízení, a to vše včas. Mimo jiné s institucionální arbitráží se pojí i přijetí institucionálních arbitrážních pravidel, která jsou jednou ze záruk nestranného a efektivního vedení řízení. Jedním z největších benefitů, které sebou institucionální řízení nese je důvěryhodnost rozhodčího nálezu v mezinárodním společenství a u soudů.

Ad hoc řízení se vyznačuje především chybějící institucí, která by dohlížela na průběh řízení a veškeré jeho náležitosti. Toto se primárně odráží na ceně řízení, jelikož strany nemusí platit žádné instituci poplatky za vedení řízení. Strany si mohou řízení přizpůsobit individuálním potřebám a konkrétnímu druhu sporu.

²² ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 9788073801816.

²³ BLACKABY, N., PARTASIDES, C. & REDFERN. A. *Redfern and Hunter on International Arbitration*, s. 13

Mohou navrhnout svá vlastní pravidla nebo si mohou vybrat rozhodčí pravidla UNICTRAL, která se často používají v arbitrážích ad hoc a jsou univerzálně uznávána jako vzorová pravidla pro mezinárodní obchodní arbitráž. Jedním z případů, kde je ad hoc řízení zejména výhodné, je situace, kdy jednou ze stran sporu je stát a může být zapotřebí větší flexibilita v řízení.²⁴

1.3 Výhody a nevýhody rozhodčího řízení

Mezinárodní obchodní arbitráž je jen jeden z mnoha způsobů, jak vyřešit spor. Jak je tedy možné, že její oblíbenost stále stoupá a je jedním z nejběžnějších způsobů řešení mezinárodních obchodních sporů mimo vnitrostátních soudů? Odpověď na tuto otázku se skrývá v samotných výhodách tohoto způsobu řízení, které jsou hlavními důvody, proč se strany pro arbitráž rozhodují. Jako hlavní a nejpřednější výhody arbitráže můžeme jmenovat neutralitu řízení, vykonatelnost nálezů a neveřejnost.

Neutralita řízení se projevuje v momentě, kdy má dojít k zahájení řízení. Pokud by mělo dojít k projednání sporu na území státu odkud pochází jeden z účastníků a podle daného právního předpisu, druhá strana by byla již od tohoto momentu ve značné nevýhodě. Neutralita v arbitráži je zajištěna možností stran účastnit se na formování tribunálu, kam každá ze zúčastněných stran má možnost dosadit jednoho či více rozhodců, po kterých je požadována nezávislost a nestrannost. Každý z rozhodců může být odvolán, v případě že tomu tak není. V každém případě je zajištěna neutrálnost soudu.

Vykonatelnost nálezů je spojena s jednoinstančností, jelikož se nemůže účastníkům řízení stát, že by se při konečném rozhodnutí rozhodčího tribunálu dostal do spirály odvolání. Dále mezinárodní dohody o uznávání rozhodčích nálezů jsou mnohem více uznávány než dohody o uznávání rozhodnutí vnitrostátních soudů. Rozhodčí řízení končí vydáním rozhodčího nálezu.

Jelikož účastníky řízení jsou většinou právnické osoby nebo státy, je neveřejnost řízení jedním ze zásadních prvků arbitráže. Pokud se ale podíváme na princip neveřejnosti řízení z pohledu jednotlivých účastníků, dochází zde k částečnému prolomení tohoto principu. Stejně tak se prolomení ukazuje i u financování arbitráže třetí stranou. Moment, kdy jednotlivé strany musí odkrýt,

²⁴ MOSES, Margret L. The principles and practice of international commercial arbitration. 2. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. ISBN 978-1-107-40133-4. s. 10

zda je soukromý investor financuje a do jaké výše, je obrovským zásahem do integrity jednotlivých stran. Co to ale doopravdy znamená pro celé řízení? Je to dobře a napomůže to k zajištění spravedlivých rozhodnutí a nezávislého arbitrážního řízení? Z prvního pohledu se může zdát, že by to pro řízení mít význam nemuselo, ale celá motivace a síly, které vedou řízení, jsou neopominutelné pro objektivní posouzení případu a následnému případnému zjištění, zda nedochází ke střetu zájmů. Nemusí se tedy v celku odkrývat řízení veřejnosti a v základu tento princip zůstane nedotčen, ale odkrytí jednotlivých úskalí je přínosem a převáží významem samotné omezení stran a samotných soukromých investorů. Často se při řízeních projednávají detaily obchodních tajemství nebo konkurenční postupy, u kterých mají zúčastněné strany zájem na jejich utajení. Samotná jednání i rozhodčí nálezy jsou tedy neveřejné a je tedy pouze na účastnících, zda tyto informace odtajní, jelikož na rozdíl od rozhodců nejsou účastníci řízení vázáni mlčenlivostí.

Má tedy mezinárodní obchodní arbitráž i nějaké nevýhody? Stejně jako jakýkoliv jiný druh řešení sporů, má i své slabiny. Nevýhody vyplývají ze samotné podstaty arbitráže, a to ze zásady souhlasu s řízením a nezávislosti stran.²⁵ Je-li rozhodčí řízení povinné nebo požadované smlouvou, pak strany nemají možnost zvolit si rozhodčí řízení dobrovolně. Povinné rozhodčí řízení umožňuje jedné straně donutit druhou stranu k použití rozhodčího řízení. V situacích, kdy je rozhodce při opakovaném jednání odkázán na jednu stranu, pak existuje možnost zneužití a výhoda nestrannosti je ztracena. Výrazným rysem a z určitého pohledu i nevýhodou je ve většině případů absence rozsáhlého odvolacího přezkumu rozhodčích nálezů. Soudní přezkum nálezů ve většině rozvinutých zemí se úzce omezuje na otázky procesní spravedlnosti, jurisdikce a veřejného pořádku: jak je uvedeno níže, jakákoli soudní kontrola věcných rozhodnutí rozhodců je obvykle velmi omezená a vysoce uctívá. To výrazně kontrastuje s dostupností odvolacího přezkumu rozsudků prvního stupně v rámci vnitrostátních soudních systémů, což může umožnit buď nové soudní řízení nebo spravedlivé přezkoumání skutkových i právních záležitostí. Obecná absence mechanismů odvolacího přezkumu rozhodčích nálezů má své výhody i nevýhody. Na druhou stranu to také znamená,

²⁵ BLACKABY, N., PARTASIDES, C. & REDFERN. A. *Redfern and Hunter on International Arbitration*, s.42-45

že divoce výstřední nebo jednoduše nesprávné arbitrážní rozhodnutí nelze snadno napravit.

Normy používané rozhodcem nejsou jasné, ačkoli obecně se od rozhodce vyžaduje, aby se řídil zákonem. Někdy však rozhodci mohou zvážit „zdánlivou spravedlivost“ postojů příslušných stran namísto striktního dodržování zákona, což by vedlo k méně příznivému výsledku pro stranu, která je upřednostňována přísným výkladem zákona.²⁶

²⁶ BORN, G. *International commercial arbitration*, s. 81-82

2 Nové trendy v mezinárodní obchodní arbitráži

Aktualizovaná pravidla arbitrážních institucí nám určují kudy se nové trendy ubírají a reflektují současný vývoj v mezinárodní obchodní arbitráži. Pro účel analýzy nových trendů jsem tedy využila aktualizovaná pravidla LCIA účinná od října 2020, pravidla ICC účinná od ledna 2021, pravidla ICDR účinná od března 2021 a pravidla IBA pro dokazování v mezinárodním rozhodčím řízení účinná od února 2021. Jedná se o reprezentativní vzorek nejvýznamnějších arbitrážních institucí na mezinárodním poli, které odráží ty nejzásadnější změny v rozhodovací praxi a procesních postupech.

V této kapitole chci poukázat, jak se jednotlivé trendy prolínají napříč institucemi, jaký to má vliv na mezinárodní arbitráž a na mezinárodní společenství. Pokud má mezinárodní arbitráž nadále sloužit jako rychlejší, levnější a efektivnější způsob řešení mezinárodních obchodních sporů musí reflektovat současný vývoj a reflektovat společenské výzvy, které sebou moderní doba přináší. Je naprosto zásadní si proto zkoumané trendy rozdělit na (2.1) nové trendy vyplývající z aktualizovaných arbitrážních pravidel a (2.2) nové trendy navazující na světové dění. Dá se předpokládat, že některé z trendů se budou navzájem prolínat napříč kategoriemi a nemusí přímo zapadat jen do jedné z nich samostatně. Mezinárodní arbitrážní instituce nejen že reagují na světové dění, ale samy spoluvytváří a zavádí nové trendy. Znamená to však, že si získávají oblíbenost a prestiž na mezinárodním poli?

2.1 Nové trendy vyplývající z aktualizovaných pravidel arbitrážních institucí:

2.1.1 Virtuální řízení a digitalizace

Moderní technologie se prokázaly užitečnými a efektivními především díky pokynům a protokolům vydaným rozhodčími institucemi. Pro jisté části rozhodčího řízení můžeme předpokládat, že jakmile pandemie dovolí strany nadále zůstanou u jejich výkonu online, nicméně určité části řízení stále skrývají nespočet nevyřešených úskalí, která mohou celo-online řízení zhatit.²⁷ Více se tomuto trendu věnuji v samostatné kapitole – 3 Virtuální řízení. Postavení mezinárodních

²⁷ MOUDGIL, Anuj, Guy PENDELL a Richard BAMFORTH. Virtual hearings: are they really the answer? [online]. 17.04.2020 [cit. 2022-03-07]. Dostupné z: https://www.cms-lawnow.com/ealerts/2020/04/virtual-hearings-are-they-really-the-answer?cc_lang=en

arbitrážních institucí má při vytváření nových trendů obrovský význam. Díky jejich mnohaleté expertíze v daném oboru nejen, že reflektují nové trendy skrze aktualizovaná arbitrážní pravidla, ale díky jejich postavení si mohou dovolit tyto trendy i utvářet.

Pravidla LCIA 2020 potvrdila, že elektronická komunikace by měla mít přednost. Pravidla nyní stanoví, že jakákoli písemná komunikace v souvislosti s rozhodčím řízením bude standardně doručena elektronickými prostředky, pokud písemný souhlas nebo pokyn rozhodčího soudu nestanoví jinak. Přednostně se jedná o komunikaci emailovou, ale jsou povoleny i jiné elektronické prostředky, včetně prostřednictvím evidence provozované LCIA (čl. 4 odst. 2). Pravidla LCIA 2020 umožňují stranám větší flexibilitu při rozhodování o formátu slyšení, zda bude osobní, virtuální nebo kombinace obou. Aktualizovaný čl. 26 odst. 2 nově dává možnost stranám rozhodčí nálezy podepsat a zaslat pouze elektronicky.²⁸

Pravidla ICC 2021 týkající se ukládání dokumentů odstraňují domněnku obsaženou v pravidlech ICC 2017, že podání a písemná sdělení se zasílají v tištěné podobě. Nahrazení staré formulace, že dokumenty by měly být dodány v počtu kopií dostatečném k poskytnutí jedné kopie pro všechny účastníky řízení, se novým požadavkem v aktualizovaných pravidlech (tedy aby byly dokumenty jednoduše „zaslány“), mění a naznačuje, že strany mohou zasílat korespondenci a podání v elektronické podobě (čl. 4–5).²⁹

Články 22 a 26 pravidel ICDR z roku 2021 jsou přímo zaměřeny na použití videa, zvuku nebo jiných elektronických prostředků při arbitrážním řízení podle těchto pravidel. Podle čl. 22 odst. 2 pravidel ICDR je tribunál povinen provést úvodní procesní slyšení na začátku rozhodčího řízení za účelem projednání různých organizačních, rozvrhových a jiných logistických záležitostí. Článek 22 odst. 2 říká, že soud a strany mohou zvážit, jak by technologie, včetně videa, zvuku nebo jiných elektronických prostředků, mohla být použita ke zvýšení účinnosti a hospodárnosti řízení. Nejvýznamnějším se stal článek 26. odst. 2 ICDR, který výslovně uvádí, že slyšení může být vedeno obrazem, zvukem nebo jinými elektronickými

²⁸ LCIA Arbitration Rules. In: . London: The London Court of International Arbitration, 2020, ročník 3. Dostupné také z: https://www.lcia.org/Dispute_Resolution_Services/lcia-arbitration-rules-2020.aspx#Article%204

²⁹ Pravidla rozhodčího řízení. In: . Paříž, Francie: Mezinárodní obchodní komora (ICC), 2021. Dostupné také z: <https://cms.iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2021/10/icc-2021-arbitration-rules-2014-mediation-rules-czech-version.pdf>

prostředky na základě: (1) dohody stran nebo (2) pokud tribunál po konzultaci se stranami rozhodne, že „*by to bylo vhodné a neohrozilo by to práva žádné strany na spravedlivý proces*“ a rovněž objasňuje, že „*tribunál může při jakémkoli slyšení nařídit, aby byli svědci vyslechnuti prostředky, které nevyžadují jejich fyzickou přítomnost.*“³⁰

Revidovaná pravidla IBA z roku 2020 podle čl. 8.2 umožňují tribunálu nařídit, aby důkazní slyšení bylo vedeno distančně. Tribunál pak musí konzultovat se stranami vytvoření protokolu pro jednání na dálku. Tribunál pak řeší několik otázek, včetně (1) technologie, která má být použita; (2) pokročilé testování technologie nebo školení; (3) počáteční a koncové časy s ohledem na různá časová pásma; (4) jak mohou být dokumenty předloženy svědkovi; a (5) opatření, která zajistí, že svědci poskytující svědectví nebudou rozptylováni nebo nevhodně ovlivňováni.³¹

2.1.2 Financování arbitráže třetími stranami

Revidovaná pravidla LCIA na rozdíl od ICC neinkorporovala speciální úpravu financování třetích stran. Nová pravidla ICC podle čl. 11 vyžadují, aby všechny strany zveřejnily existenci a totožnost jakékoli nezúčastněné strany, která uzavřela dohodu o financování a podle níž má ekonomický zájem na výsledku rozhodčího řízení. Důvodem této úpravy je pomoci potenciálním rozhodcům při plnění jejich povinností nestrannosti a nezávislosti a povinnosti sdělit jakékoli skutečnosti nebo okolnosti, které by mohly vést ke zpochybnění jejich nestrannosti a nezávislosti.³²

Pravidla ICDR z roku 2021 inkorporovala nový čl. 14 odst. 7, který řeší otázky týkající se financování třetími stranami. Nyní umožňují tribunálu požadovat po stranách, aby zveřejnily existenci a totožnost: (1) financující třetí strany, která se zavázala zaplatit nebo přispět na náklady účasti strany v rozhodčím řízení; nebo (2) vedlejšího účastníka (jako je přispěvatel, pojistitel, mateřská společnost nebo konečný skutečný vlastník), který má ekonomický zájem na výsledku rozhodčího řízení. Účastníci arbitrážního řízení vycházejících ze stavebních sporů musí taktéž

³⁰ International dispute resolution procedures: (Including Mediation and Arbitration Rules). In: . American Arbitration Association: The International Centre for Dispute Resolution (ICDR), 2021. Dostupné také z: https://www.icdr.org/rules_forms_fees

³¹ IBA Rules on the Taking of Evidence in International Arbitration. In: . London: International Bar Association, 2020. Dostupné také z: <https://www.ibanet.org/MediaHandler?id=def0807b-9fec-43ef-b624-f2cb2af7cf7b>

³² (ICC), Pravidla rozhodčího řízení, 2021

nyní podle čl. 17 odst. 7 být obeznámeni s dodatečnou informační povinností v případě existence přispěvatele.³³

Tomuto tématu se samostatně věnuji ve 4. kapitole na straně 33.

2.1.3 Zrychlení arbitráže a zefektivnění procesu

Pravidla LCIA 2020 nyní vyžadují podle čl. 14 odst. 3, aby tribunál kontaktoval strany do 21 dnů od písemného oznámení o jeho vytvoření. Výslovně také potvrzují uvážení tribunálu vydat jakékoli procedurální příkazy, které považuje za vhodné (čl. 14 odst. 5) a poskytují seznam opatření účinnosti, která může tribunál chtít zvážit (čl. 14 odst. 6). Tato opatření zahrnují omezení délky a/nebo počtu podání, upuštění od slyšení nebo včasné rozhodnutí o nároku nebo obhajobě. Dále se tribunál nyní musí podle čl. 15 odst. 10 „snažit vydat rozhodčí nález nejpozději do tří měsíců“ po konečném podání stran. Strany mají nyní možnost zahájit několik řízení, ať už proti stejným nebo různým subjektům, podáním jediné složené žádosti o rozhodčí řízení (čl. 1 odst. 2).³⁴

Většina hlavních mezinárodních arbitrážních pravidel obsahuje podskupinu pravidel běžně označovaných jako „*Zrychlené řízení*“ (Expedited Procedures). Tato pravidla pro zrychlené řízení teoreticky umožňují stranám a tribunálům přijmout postupy, díky nimž bude řízení z hlediska nákladů efektivnější a včasější. Poskytují tak stranám příležitost řešit spory nízké hodnoty, které by jinak mohly být příliš nákladné na stíhání podle standardních arbitrážních postupů. Pravidla ICC o ustanovení zrychleného řízení (článek 30 a dodatek VI), která byla zavedena revizí z roku 2017 na podporu účinnosti, zaznamenala značný úspěch se 146 případy podanými do konce roku 2019.³⁵ Pravidla 2021 rozšiřují rámec zrychleného řízení zvýšením hranice ze 2 milionů USD na 3 miliony USD.³⁶ Aktualizace se týká rozhodčích smluv uzavřených po 1. lednu 2021. Na rozhodčí smlouvy uzavřené od 1. března 2017 až do konce roku 2020 se nadále vztahuje hranice 2 miliony USD.

³³ 2021 ICDR Rules, s.: 38–40.

³⁴ LCIA Arbitration Rules, 2020

³⁵ ICC Dispute Resolution Statistics: 2020. ICC International Court of Arbitration [online]. [cit. 2022-03-02]. s. 16. Dostupné z: <https://iccwbo.org/publication/icc-dispute-resolution-statistics-2020/>

³⁶ Pro srovnání, arbitrážní pravidla HKIAC z roku 2018 stanoví hranici 3,2 milionu USD, pravidla SIAC hranici 4 miliony USD a pravidla zrychleného řízení SCC 2017 platí bez ohledu na hodnotu sporu, pokud s tím obě strany souhlasí.

Před aktualizací pravidel ICDR v roce 2021 by se urychlené postupy standardně vztahovaly na nároky, které nepřesáhly 250,000 USD.³⁷ Pravidla ICDR z roku 2021 nyní tuto částku zdvojnásobila na 500,000 USD. Tato revize je důležitá pro stavební arbitráž, protože stranám poskytuje pravděpodobně rychlejší a nákladově efektivnější způsob řešení většího počtu sporů s nízkou hodnotou v rozhodčím řízení. Zvýšení hranice nyní způsobí, že se zrychlené řízení bude vztahovat na větší počet potenciálních sporů. Existuje také větší šance, že se strany ocitnou v rámci souboru postupů, které mohou považovat za nežádoucí. Například pravidla zrychleného řízení budou vyžadovat, aby strany dokončily řízení ve zkráceném časovém rámci. V důsledku toho, ačkoli zrychlené postupy mohou představovat nákladově efektivní způsob sporu, si odborníci musí být vědomi, kdy se tyto postupy použijí a jak ovlivňují předložení jejich případu.³⁸

Revidovaná pravidla IBA 2020 také upravují způsob, jakým mohou svědci prezentovat své svědectví během dokazování. Čl. 8 odst. 5 pravidel IBA z roku 2020 stanoví, že rozhodčí soud může povolit další ústní přímé svědectví, i když svědek nebo znalec předložil písemné svědectví. Praktickým účinkem této úpravy je, že strana, která předložila svědeckou výpověď nebo znalecký posudek, může nyní tohoto svědka vyzvat k přímému svědectví, i když se protistrana vzdá práva na křížový výslech tohoto svědka při výslechu dokazování. Tato změna pravidla může také vést k tomu, že rozhodčí soud provede přímý výslech svědka, jak je běžné v občanskoprávních řízeních, po němž bude následovat výslech stran. Bude to důležitá změna pro určení strategie slyšení – strana, která se chce vyhnout tomu, aby svědek nebo znalec předložil svědectví ústně při slyšení, už nemusí mít možnost.³⁹

2.1.4 Konsolidace řízení

Pravidla LCIA 2020 podle čl. 22A umožňují tribunálu se souhlasem soudu LCIA nařídít konsolidaci rozhodčích řízení, která jsou zahájena na základě stejné smlouvy nebo jakékoli kompatibilní rozhodčí smlouvy mezi stejnými stranami

³⁷ International Dispute Resolution Procedures: (Including Mediation and Arbitration Rules). In: . American Arbitration Association: The International Centre for Dispute Resolution (ICDR), 2014. s.: 33 Dostupné také z: https://www.icdr.org/archived_international_rules_20140601?language=fr

³⁸ 2021 ICDR Rules, s.: 38

³⁹ Commentary on the revised text of the 2020 IBA Rules on the Taking of Evidence in International Arbitration [online]. IBA Task Force for the revision of the IBA Rules on Taking of Evidence in International Arbitration, January 2021 [cit. 2022-03-01].s.:27 Dostupné z: <https://www.ibanet.org/MediaHandler?id=4F797338-693E-47C7-A92A-1509790ECC9D>

sporu nebo vyplývajících ze stejné transakce nebo série souvisejících transakcí, za předpokladu, že dosud nebyl u soudu LCIA vytvořen žádný rozhodčí tribunál pro takové rozhodčí řízení nebo, pokud již byl vytvořen, takový rozhodčí tribunál je složen stejnými rozhodci.⁴⁰

Pravidla ICC 2021 umožňují podle čl. 10 sloučit dvě rozhodčí řízení v případech, kdy: (a) Strany se dohodly na konsolidaci; nebo (b) všechny nároky v rozhodčích řízeních jsou uplatňovány na základě stejné rozhodčí smlouvy nebo dohody; nebo (c) nároky v předmětných rozhodčích řízeních nejsou uplatněny na základě stejné rozhodčí smlouvy nebo rozhodčích smluv, rozhodčí řízení jsou však vedena mezi stejnými stranami, spory v rozhodčích řízeních vznikly v souvislosti se stejným právním vztahem a tribunál shledá rozhodčí smlouvy slučitelnými.⁴¹

Podle pravidel ICDR z roku 2014 se další strana k rozhodčímu řízení mohla připojit pouze tehdy, pokud všechny strany sporu (např. žalobce a odpůrce) a další strany souhlasily s připojením.⁴² Aktualizovaná pravidla ICDR pro rok 2021 nyní obsahují základ pro připojení nové strany k probíhající arbitráži. Konkrétně podle čl. 8 odst. 1 může být k řízení připojena nová strana, pokud arbitrážní tribunál rozhodne, že připojení další strany je vhodné, a další strany s takovým spojením souhlasí. I když strana (tj. žalobce nebo odpůrce) vznese námitky proti připojení k nové straně, tribunál může přesto nařídít připojení další strany za předpokladu, že by to posloužilo zájmům spravedlnosti a další strana souhlasí se spojením.⁴³

2.2 Nové trendy navazující na světové dění:

2.2.1 Neslučitelnost rozhodčích doložek obsažených v intra unijních BITs

s právem EU

⁴⁰ LCIA Arbitration Rules, 2020

⁴¹ (ICC), Pravidla rozhodčího řízení, 2021

⁴² GUSY, Martin F. a James M. HOSKING. Part I Commentary on the ICDR International Rules, 8 Article 8—Consolidation. *A Guide to the ICDR International Arbitration Rules* [online]. 2. 2019 [cit. 2022-03-07]. ISBN 9780198729020. Dostupné z: <https://olrl.ouplaw.com/view/10.1093/law/9780198729020.001.0001/law-9780198729020-chapter-9>

⁴³ ROBERTSON, Ann Ryan a Alan R. CRAIN. The 2021 ICDR International Dispute Resolution Procedures. American Arbitration Association [online]. 1 Mar 2021 [cit. 2022-03-07]. Dostupné z: https://go.adr.org/rs/294-SFS516/images/AAA343_International_Dispute_Resolution_Procedures.pdf

V květnu 2020 byla podepsána Dohoda o ukončení bilaterálních smluv o investicích mezi členskými státy EU, a to včetně Smlouvy o skončení platnosti (*Termination Treaty*).

Dvacet tři členských států se dohodlo na ukončení bilaterálních smluv v návaznosti na rozsudek SDEU ze dne 6. března 2018, **Slovenská republika v. Achmea BV** (C-284/16)⁴⁴. Spor pojednával o zmařené investici, která podléhala účinnosti Slovensko – Nizozemské BIT⁴⁵. Členské státy se po jeho vydání zavázali k dopadům tohoto rozhodnutí Deklarací z roku 2019. SDEU rozhodl, že rozhodčí doložka obsažená v čl.8 nizozemsko-slovenské BIT (bilateral investment treaty neboli bilaterální smlouvy o podpoře a ochraně investic) z roku 1991 má nepříznivý vliv na autonomii práva EU, a proto je s ním neslučitelná. Toto rozhodnutí se považuje za přelomové díky tomu, že SDEU stanovil první precedens ve věci neslučitelnosti rozhodčích doložek obsažených v intra unijních BIT s právem EU. Jednalo se o první z kroků EU, který vedl unii k rozhodnutí o zrušení 196 do této doby platných dohod o investicích v jejím rámci.⁴⁶

V **ICSID rozhodnutí Magyar v. Maďarsko** z roku 2014, které pojednává o porušení BIT vyvlastněním investice navrhovatele, aniž by dodržovali články BIT včetně zaplacení rychlé, přiměřené a účinné kompenzace. ICSID tribunál v tomto případě podal vysvětlení: „*Zatímco smluvní státy zůstávají pány své smlouvy, jejich kontrola je omezena obecnými zásadami právní jistoty a věc konaná mezi ostatními neškodí ani neprospívá ostatním (res inter alios acta, aliis nec nocet nec prodest)*“.⁴⁷ „*I když smluvní strany vypoví smlouvu o vzájemném souhlasu, uznávají, že musí být respektovány dlouhodobé zájmy investorů, kteří investovali v hostitelském státě na základě smluvních záruk.*“⁴⁸

⁴⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 6. března 2018 (žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Bundesgerichtshof - Německo) – Slowakische Republik (Slovenská republika) v. Achmea BV, ve věci (C-284/16)

⁴⁵ VLACHOVÁ, Barbora. Konec investičních arbitráží uvnitř EU? *Obchodněprávní revue*. Praha, 2018, (7-8), s. 217

⁴⁶ ODBOR 71, Oddělení 7103. Dohoda o ukončení platnosti dvoustranných dohod o investicích mezi členskými státy Evropské unie. Ministerstvo financí České republiky [online]. Praha, 2021, 5.2.2021 [cit. 2021-10-31]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dohody-o-podpore-a-ochrane-investic/aktualni-informace-a-dokumenty/2021/dohoda-o-ukonceni-platnosti-dvoustrannyc-40820>

⁴⁷ Překlad z originálu: While the Contracting States remain the masters of their treaty, their control is limited by the general principles of legal certainty and res inter alios acta, aliis nec nocet nec prodest.

⁴⁸ Překlad z originálu: even where the Contracting Parties terminate the treaty on mutual consent, they acknowledge that long-term interests of investors who have invested in the host State in reliance on the treaty guarantees must be respected.

2.2.2 Konec povinných arbitráží mezi investorem a státem

Hlavní událostí roku 2020 bylo uzavření největší dohody o volném obchodu na světě tzv. RCEP Paktu (Regional Comprehensive Economic Partnership). Mezi smluvní strany patří 15 států z asijsko-pacifické části, včetně Číny, Austrálie, Jižní Koreje, Japonska či Myanmaru. Tato dohoda spojuje více než 30 % lidí na planetě a její předpokládané přínosy společnosti do roku 2030 se odhadují na částku kolem 200 miliard dolarů ročně ke světovým příjmům a 500 miliard ročně ke světovému obchodu. Zajímavostí je, že RCEP nestanoví povinnost pro arbitráž mezi investorem a státem. Je však vyžadováno, aby došlo k diskusi na toto téma do dvou let od přijetí RCEP. Tímto tu však vzniká jisté tření na mezinárodní obchodní scéně, jelikož několik ze smluvních stran RCEP, je taktéž členy CPTPP (Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership). Smluvní strany CPTPP již souhlasili s arbitráží mezi investorem a státem a stále ještě existuje nespočet BIT, jenž smluvní státy zavazují a jsou tedy povinni dodržovat tyto závazky.⁴⁹

2.2.3 Zelená arbitráž

Během několika posledních let arbitrážní komunita prokázala svou schopnost usnadnit změny v otázkách ESG (environmental, social and governance issues). V roce 2021 se tato komunita více zaměřila na lepší řízení dopadu arbitráže na životní prostředí, včetně změny klimatu. Díky výhře ceny GAR za nejlepší vývoj v roce 2020 nabírá Kampaň za ekologičtější arbitráž (CGA) na síle. Začátkem roku 2021 zahájila praktické pokyny, které pomohly zúčastněným stranám v arbitráži snížit jejich uhlíkovou stopu. Zároveň stovky rozhodčích institucí a právnických firem podepsaly zelený závazek CGA, čímž prokázaly svůj závazek vůči životnímu prostředí zejména v oblasti snižování uhlíkové stopy. Pandemie COVID-19 již urychlila pozitivní změnu chování a přiměla arbitrážní komunitu, aby rychle přijala elektronická podání, stejně jako virtuální slyšení. Transformace také ukázala, jak flexibilní a nákladově efektivní může být arbitráž jako proces řešení sporů. Tento

⁴⁹ PETR, Peter A. a Michael PLUMMER. RCEP: A new trade agreement that will shape global economics and politics. <https://www.brookings.edu/> [online]. Washington, DC: The Brookings Institution, November 16, 2020 [cit. 2021-10-31]. Dostupné z: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2020/11/16/rcep-a-new-trade-agreement-that-will-shape-global-economics-and-politics/>

trend bude pravděpodobně pokračovat vzhledem k nevyhnutelným firemním tlakům na snižování nákladů v důsledku pandemie.⁵⁰

Dílčí závěr:

Vypuknutí pandemie COVID-19 má již rozsáhlé následky nejen pro investory, ale i státy a komerční subjekty v mnoha odvětvích globální ekonomiky. Díky této vzniklé situaci se strany budou snažit získat zpět ztráty, které vznikly v důsledku pandemie, a to povede k vzniku nových sporů. S omezením cestování a osobních schůzek je dopad na rozhodčí řízení zřejmý. Vznikla řada situací, které vyžadují přeložení slyšení a přijetí nových přístupů, aby se minimalizovala potřeba osobního kontaktu. Rozhodčí komunita měla však od začátku pandemie dobrou pozici k tomu, aby se přizpůsobila vyvíjejícím se potřebám situace, a to s ohledem na flexibilitu celého systému a technologiím, které k tomuto účelu mohou sloužit.

Mohlo by se zdát, že pandemie zpomalí růst počtu podaných žádostí na zahájení rozhodčího řízení u mezinárodních rozhodčích institucí, ale opak je pravdou. Pokračujícímú vývoji globálního legislativního rámce, který podporuje a prosazuje mezinárodní rozhodčí řízení, odpovídá neustále rostoucí počet případů u předních rozhodčích institucí, přičemž počet hlášených případů se za posledních 25 let zvýšil trojnásobně až pětinasobně. Za rok 2020 počet případů napříč nejvýznamnějšími arbitrážními institucemi vzrostl oproti roku 2019 a to o necelých 2000 žádostí (Tab.1, Altenkirch & Klodt, 2020). SIAC zaznamenal naprosto rekordní rok v počtu nárůstu případu, kdy množství skokově vzrostlo skoro dvojnásobně oproti předchozím letům. Velký nárůst případů společně s omezením cestování a osobních jednání také způsobilo průtahy a různé překážky. V březnu roku 2022 stále ještě nemáme přístup ke všem aktualizovaným datům za rok 2021. Z prvních statistik ICSID je zřejmé, že postupný trend nárůstu počtu případů se opakuje a dá se očekávat i u dalších institucí. Druhý rok pandemie tedy už arbitrážní komunitu ničím nezaskočil, využilo se hojně praxe pro aplikaci nových pravidel týkajících se virtuálních řízení a upevnění v praxi dalších novostí, která aktualizovaná pravidla a dění ve světě přineslo.

⁵⁰ NEIL, Amanda, Natalie SHEEHAN a Olivier ANDRÉ. 11 Arbitration and climate change: What is the arbitration community itself doing to help?. Freshfields [online]. February 2021 [cit. 2022-03-04]. Dostupné z: https://www.freshfields.com/4925a6/globalassets/our-thinking/campaigns/arbitration-10kt/08486_pg_dr_international-arbitration_interactive_aw.pdf

3 Virtuální řízení

Jak se technologie rozšiřují do stále více oblastí právní praxe, mezinárodní obchodní arbitráž nezůstala nedotčena. Ve skutečnosti se ukázalo, že jde o vysoce dostupnou oblast pro inovace v souladu se snahou o efektivitu. V roce, kdy společnost čelila bezprecedentním výzvám, se adaptabilita ukázala být hlavní hnací silou změn, a pro mezinárodní obchodní arbitráž to znamenalo, že aby byla zajištěna kontinuita řízení, slyšení by se muselo konat distančně.⁵¹ Tento vývoj znamenal všeobecný vstup a přijetí virtuálních prostředků pro vedení slyšení a řízení v rozhodčím řízení.

Takové praktiky nebyly v oblasti mezinárodní arbitráže novinkou. Již několik let byly přijímány videokonference nebo slyšení na dálku, aby umožnily slyšení odborníků nebo svědecké výpovědi při různých příležitostech a z různých důvodů. V tomto případě se můžeme zmínit například o již vydaném Soulském protokolu o vedení Virtuálních Řízeních (*Seoul Protocol of Conducting Virtual Hearings*). Pandemický kontext a současná omezení cestování však vedly k masovému přijetí virtuálních slyšení a přinesly další nové výzvy v právních i praktických oblastech, o nichž jsme neuvažovali.

Navíc je na škodu zvažovat rozsah a zásadní dopad takových změn, ale i uznání a rozměr použitelnosti virtuálního řízení. Dá se začít dohadovat, zda máme co do činění se skutečnou změnou paradigmatu nebo jestli po ukončení omezení cestování skončí používání virtuálních slyšení.⁵² Vzhledem k tomu, že použití technologických prostředků k vedení řízení má mnoho výhod, existují také další výzvy v oblasti ochrany a zajištění základních práv a zásad mezinárodní obchodní arbitráže. Vzhledem k tomu si analýza klade za cíl poskytnout přehled stávající úpravy týkající se používání virtuálních slyšení v kontextu mezinárodní obchodní arbitráže, přičemž je třeba neustále zvažovat základní principy autonomie stran, spravedlnosti a efektivity, které musí být zajištěny v celém postupu.

⁵¹ ICC Guidance Note on Possible Measures Aimed at Mitigating the Effects of the COVID-19 Pandemic. International Chamber of Commerce [online]. Paris, 9 April 2020 [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: <https://iccwbo.org/publication/icc-guidance-note-on-possible-measures-aimed-at-mitigating-the-effects-of-the-covid-19-pandemic/>

⁵² MOUDGIL, Anuj, Guy PENDELL a Richard BAMFORTH. Virtual hearings: are they really the answer? [online]. 17.4.2020 [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: https://www.cms-lawnow.com/ealerts/2020/04/virtual-hearings-are-they-really-the-answer?cc_lang=en

Mým cílem je poskytnout široký přehled nastolených problémů a zároveň otevřít cestu k možným řešením, i když se domnívám, že více institucionálního vedení je klíčové pro minimalizaci rozdílů a zajištění konzistence napříč rozhodčími nálezy bez případných důvodů pro pochybnosti, které by měli za následek ohrožení vymahatelnosti. Následuje rozbor problematického nedostatku shody a možného ohrožení (či nikoliv) principů spravedlivého procesu, zákonného řízení či dokonce práva na slyšení při zvážení možných důsledků takového rozhodnutí. Kromě toho se budu zabývat problémem fyzického umístění účastníků řízení v kontextu, kde je jakákoli geografická koncepce podhodnocena. A nakonec zavedu další úvahy o etických a praktických otázkách při posuzování svědeckých výpovědí virtuálními prostředky.

3.1 Covid-19 jako akcelérátor virtualizace

Pandemii Covid-19 doprovází šíření využití virtuálních prostředků k vedení slyšení souvisejících s pandemií. I když to v mezinárodním rozhodčím řízení není nic nového, v kontextu omezení cestování a kontaktu, se řízení na dálku ve skutečnosti stalo nejrozumnějším a nejdostupnějším řešením pro zajištění nepřetržitého uplatňování spravedlnosti. Z tohoto důvodu byla pandemie 2020/21 katalyzátorem procesu digitalizace, ale ne nutně revoluce.⁵³ Ve skutečnosti jsme svědky stále zrychlené integrace technologií do našeho každodenního života prostřednictvím Zoom schůzek, nástrojů e-discovery nebo technologicky podporovaný přezkum. Stručně řečeno, sada vylepšení, která v současné době nezpůsobují úplné narušení arbitráže, jak ji známe.

3.1.1 Počátek virtuálních slyšení

Virtuální slyšení jsou vedena prostřednictvím komunikačních technologií (telefon a videokonference), které umožňují okamžité spojení mezi účastníky a umožňují interakci mezi různými aktéry stran na různých místech. Přesněji řečeno, virtuální slyšení přímo znamenají typ použité komunikační technologie a tedy videokonference. Navíc, v závislosti na stupni odlehlosti, lze dokonce

⁵³ V roce 2018 v průzkumu Queen Mary byli respondenti požádáni, aby uvedli výskyt užívání, přičemž 5 % uvedlo, že nikdy nebo zřídka, 30 % někdy, 43 % často a 17 % vždy: 2018 International Arbitration Survey: The Evolution of International Arbitration. Queen Mary University of London [online]. 2018 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <http://www.arbitration.qmul.ac.uk/research/2018/>

rozlišovat mezi plně vzdáleným nebo částečně vzdáleným slyšením,⁵⁴ přičemž to druhé znamená alternativní použití jednoho hlavního místa a několika vzdálených, takže nevzbuzuje úplně stejné obavy. Pokud jde o úplná slyšení na dálku, znamená to, že všichni účastníci mohou být na různých místech bez jednoho hlavního místa. Důležité je zmínit, že až donedávna se tento druh slyšení v mezinárodní obchodní arbitráži téměř nepoužíval, ale stal se běžným pro účastníky díky pandemickým omezením.

V mezinárodním rozhodčím řízení tak již byla podstatná část základního řízení prováděna prostředky umožňující vzdálený přístup, od zaslání žádosti o rozhodčí řízení po výběr a potvrzení rozhodců nebo pořádání manažerských konferencí. Nejzásadnější část řízení, kterou je samotné slyšení, však nadále zůstávala v klasické formě, kdy byla vyžadována fyzická přítomnost zúčastněných. Ale i přesto pandemické restriktce naprosto změnilo toto pravidlo.⁵⁵

Několik arbitrážních center již začlenilo videokonferenční technologie do své regulace,⁵⁶ přičemž možnost křížového výslechu svědka prostřednictvím videokonferenčních hovorů je také součástí. Již před nějakou dobou mezinárodní arbitrážní organizace vyvinuly společné úsilí pro stále aktualizovanější řídicí opatření.⁵⁷ Zejména v počáteční fázi pokyny Mezinárodní obchodní komory (dále jen „ICC“) v dobách pandemie Covid-19⁵⁸ zahrnovaly nové hnutí za pokyny, které objasnily a přiblížily několik praktických a právních problémů, které v této souvislosti vyvstaly. V této zvláště důležité linii mají nedávné změny pravidel ICC minimalizovat několik kontroverzních ustanovení ve virtuálním kontextu a zároveň poskytnout účinnější prostředky pro řešení arbitrážních sporů. Za tímto účelem inherentní flexibilita mezinárodní obchodní arbitráže poskytla základní prostor pro přizpůsobení se výzvám virtuálních slyšení a využití nových výhod.

⁵⁴ SCHERER, Maxi, Niuscha BASSIRI a Mohamed S. ABDEL WAHAB. *International Arbitration and the COVID-19 Revolution*. Kluwer Law International, 2020. ISBN 9789403528458. s. 5

⁵⁵ D'AVINO, Michela a Bahaa EZZELARAB. After Covid-19 lockdown will virtual arbitrations become the new normal? *The Global Legal Post* [online]. 21 Apr 2020 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.globallegalpost.com/news/after-covid19-lockdown-will-virtual-arbitrations-become-the-new-normal-86791260>

⁵⁶ V tomto případě je jedním z nejuplněnějších a nejuplněnějších Soulský protokol o videokonferencích v mezinárodní arbitráži z roku 2018.

⁵⁷ K tomuto případu: Pokyny HKIAC pro virtuální slyšení (2020), Revidovaná pravidla IBA pro dokazování (2021) a Revize pravidel ICC (2021)

⁵⁸ ICC Guidance Note on Possible Measures Aimed at Mitigating the Effects of the COVID-19 Pandemic. International Court of Arbitration [online]. 9 April 2020 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2020/04/guidance-note-possible-measures-mitigating-effects-covid-19-english.pdf>

3.1.2 Výzvy a příležitosti

Nedávná krize zdůraznila potřebu účinného a rychlého řešení konfliktu v mezinárodním kontextu, zejména v době velké nejistoty. Rozšíření virtuálních slyšení odhalilo řadu podstatných výhod, jako je úspora času a nákladově efektivní a souběžná ochrana životního prostředí, spolu s širší rozmanitostí mezi oběma stranami a rozhodci. Mezitím arbitrážní instituce zlepšily svou schopnost využívat technologie co nejúčinnějším způsobem a zároveň chránit základní práva stran a zajistit řádný proces.

Virtuální slyšení mají nepochybně i negativní stránky, jelikož mnohé z nich vyvolávají obavy týkající se účinků jeho používání a specifických dodatečných problémů. V tomto případě nastíníme problematiku nerovností a řádného procesu, zejména s obtížemi způsobenými technologickými problémy, které v konečném důsledku mohou představovat hrozbu pro *právo být slyšen*⁵⁹. Další obava zdůrazňuje potřebu zajistit vymahatelnost nálezu a zároveň zajistit důvěrnost a bezpečnost v komunikaci, kromě určení, za jakých okolností může tribunál nařídít virtuální slyšení namísto fyzického osobního jednání.

Za prvé, existuje primární obava ohledně výkladu stávajících předpisů, které nezmiňovaly proveditelnost virtuálních slyšení a obsahovaly několik ustanovení týkajících se řady fyzicky příbuzných výrazů ve vnitrostátních i mezinárodních předpisech,⁶⁰ přičemž zvláštní význam má stále podstatně odlišný výklad práva požadovat „ústní jednání“ jako práva požadovat „fyzickou přítomnost u jednání“.⁶¹

⁵⁹ Právo být slyšen v rámci *Sino Dragon Trading vs. Noble Resources International* (2016) – v tomto případě národní soud uvedl, že rozhodnutí tribunálu zahrnovalo několik problémů, které vyvstaly během online svědectví, jako například: (1) plánovaný nástroj pro videokonference nefungovala a důkazy poskytl Skype; (2) video bylo přenášeno přes počítač, zatímco pro zvuk bylo použito samostatné telefonní spojení; (3) svědkovi nebyly předány žádné relevantní dokumenty, a proto k nim nemohl být při výslechu nasměrován, a (4) zdálo se, že v místnosti se svědkem byl během jeho výpovědi někdo neznámý. Nakonec, i když byla námitka proti nálezu zamítnuta, soud nastínil skutečnost, že křížové výslechy byly prováděny za „velmi neobvyklých okolností“. Nicméně protože to byl odpůrce, kdo trval na tom, aby byl svědek vyslechnut prostřednictvím videokonference, byl z tohoto důvodu částečně odpovědný za vzniklé problémy a navíc svědectví bylo navzdory obtížím stále zvažováno.

⁶⁰ V této záležitosti se velmi diskutovalo o výkladu „osobního“ slyšení podle čl. 25 odst. 2 pravidel ICC z roku 2017, ačkoliv v pokynech ICC Mitigating the Effects bylo nastíněno, že takové ustanovení nevyklučuje využití virtuálních slyšení. To bylo potvrzeno úplným vymazáním v ICC pravidlech z roku 2021.

⁶¹ Right to a Physical Hearing Project: Newly Released Reports Confirm Core Trends and Divergences. International Council for International Arbitration [online]. 26 May 2021 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.arbitration-icca.org/right-to-a-physical-hearing-international-arbitration>

Zadruhé, jednou z hlavních námitek digitalizace je kybernetická bezpečnost a ochrana údajů, což jsou zvláště citlivé otázky v mezinárodní arbitráži, kde jsou utajení a diskrétnost základními rysy, takže počet účastníků zapojených do řízení zvyšuje rizika narušení. Kromě toho samotné strany mohou být velmi náchylné ke kybernetickým útokům s cílem získat přístup k citlivým chráněným informacím. V této linii instituce řešily stále významnější problém tím, že přijaly praktické nástroje a navrhly konkrétní způsoby chování.⁶² Na jedné straně využití technologií v rozhodčím řízení velmi usnadňuje celkovou efektivitu, efektivní komunikaci, správu dokumentů a snižuje náklady. Na druhé straně mohou být soukromí a důvěrnost jako základní hodnoty ohroženy v době, kdy neustále dochází ke kybernetickým útokům, kdy jsme svědky éry *technologického utajení*⁶³. Za tímto účelem je nejrozumnějším přístupem zajistit, aby si všichni zavedení provozovatelé byli důsledně vědomi rizik a byli schopni přijmout vhodná ochranná opatření.

Je pochopitelné, že virtuální prostředí a přístup k technickým prostředkům je náchylnější k přenášení nerovností mezi stranami, a právě tento typ situace vyžaduje pečlivé zvážení. V této linii musí být tribunály dodatečně flexibilní (v zákonných mezích) a náležitě připraveny na možné technické potíže nebo dokonce na slyšení, pokud je spojení nedostatečné nebo je právo na slyšení skutečně ohroženo. Pamatujte, že nerovnosti budou vždy přítomny ve fyzických i virtuálně konaných slyšeních. Abychom však určili, zda jsou na újmu rovnosti mezi stranami v průběhu řízení, nestačí poukázat na pouhé technické nesrovnalosti, aby se to mohlo považovat za „extrémní případ technologické nedostatečnosti“. Přičemž materiální nerovnost mezi stranami by mohla být na škodu spravedlivého a řádného procesu.

A konečně, při rozhodování o uspořádání virtuálního slyšení musí být skutečně zváženy etické obavy a účastníci musí nést odpovědnost v případě porušení. Ačkoli je naléhavě nutné vydat více pokynů k objasnění praktických

⁶² Například *IBA Cybersecurity Guidelines; Protokol ICC-NYC Bar-CPR o kybernetické bezpečnosti v mezinárodní arbitráži (2020) – Protokol o kybernetické bezpečnosti*, návrh veřejné konzultace *ICCA-IBA Roadmap to Data Protection in International Arbitration* a Pravidla pro arbitráž Londýnského soudu pro mezinárodní arbitráž (“LCIA”) 2020, která začlenila nová ustanovení o ochraně údajů, kybernetické bezpečnosti a regulatorních tázkách.

⁶³ ZWOLANKIEWICZ, Agata a Anushka SACHAN. Big Data, Bigger Disruption: Is Institutional Arbitration Ready? *Arbitration Bulletin*. 2020, 2020(26), 14-26. Dostupné také z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3759569

a procedurálních problémů,⁶⁴ bylo také navrženo, aby praktická opatření, jako je druhá kamera (nebo více), ukazovala místnost, což se zdá být rozumné opatření k zajištění souladu s etickými zásadami.⁶⁵ Na druhou stranu může být virtuální prostředí také zvláště náchylné ke zpoždění procesů, manipulacím či dokonce nepřiměřeným reklamacím technologických poruch.⁶⁶ V tomto případě musí být rozhodčí soud připraven vyřešit možné technické potíže nebo dokonce odročit jednání, pokud je spojení nedostatečné nebo je ohroženo právo být slyšet.

3.2 Problematika souhlasu

Nejkontroverznějším problémem při rámování virtuálních jednání v rámci Mezinárodní obchodní arbitráže je možnost rozhodčího soudu nařídít virtuální jednání bez souhlasu obou stran. V ideálním případě by to podléhalo ustanovení v rozhodčí smlouvě; vzhledem k nepředvídatelnosti pandemické krize je však pochopitelné, že až donedávna se s proveditelností plně virtuálního slyšení ve většině dohod nepočítalo. Pokud se strany dohodnou na virtuálním slyšení, ať už na základě rozhodčí smlouvy nebo později, nebude to problematické. Zásadně odlišné však bude, pokud jedna ze stran proti virtuálnímu slyšení vznesе námitku a tribunál se rozhodne tak či onak pokračovat.⁶⁷ Za takových okolností je zásadní vzít v úvahu základní kontext a základní principy.

V tomto případě je třeba vzít v úvahu stávající ustanovení vnitrostátního platného práva týkající se slyšení. Zejména u virtuálních slyšení je tedy většina předpisů vzácná nebo nedostatečná, ale přinejmenším existuje jen velmi málo jurisdikcí, které zahrnují *právo na fyzické ústní jednání*.

3.2.1 Právo na ústní jednání a spravedlivé virtuální řízení

Zde má tribunál široký prostor pro rozhodování o vhodných prostředcích vedení řízení, a to i s námitkami jedné ze stran.⁶⁸ Vzhledem k tomu, že základní právo na to být slyšen je nezpochybnitelné, je třeba vzít v úvahu základní princip

⁶⁴ ICC Guidance Note on Possible Measures Aimed at Mitigating the Effects of the COVID-19 Pandemic. International Court of Arbitration [online]. 9 April 2020 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2020/04/guidance-note-possible-measures-mitigating-effects-covid-19-english.pdf>

⁶⁵ Profesor Gary Born na kongresu SIAC „Virtual Hearings: Contemporary Perspectives“

⁶⁶ NEMR, Fernanda Comitano. Virtual Hearings: An Ethical Loophole. Young Arbitration Review. 2020(39), 5-11.

⁶⁷ V souladu s pravomocemi tribunálu vést řízení podle čl.17 UNCITRAL

⁶⁸ 18 ONc 3/20s, ze dne 28. září 2020, rakouský Nejvyšší soud rozhodl, že rozhodčí soud má širokou diskreční pravomoc rozhodnout o tom, jak bude řízení řídit.

jednání jako současnou ústní výměnu argumentů a důkazů. Ve světle procesních zásad *ústnosti* a *bezprostřednosti* se nezdá být právo být slyšen primárně ohroženo virtuálním řízením.

Výhradou této záležitosti je tedy zajištění jednotného výkladu výrazů jako „ústní slyšení“ nebo „osobní jednání“, které stále vyvolávají problémy. Navíc se jedná o problém, který může nastat v různých scénářích a možná řešení značně závisí na národních⁶⁹ a institucionálních předpisech. V tomto případě platí, že pokud se strany dohodnou na konání jednání osobně, tribunál nemůže vést řízení proti výslovné vůli stran. Ačkoli namítání principu efektivity za takových okolností převažuje právo na zachování autonomie stran nad urychleným řízením, jak je mezi vědci relativně konsensuální názor.⁷⁰ Na druhé straně by rozhodčí soud mohl odmítnout přistoupit k virtuálnímu jednání navzdory dohodě, ať už kvůli nedostatku digitální gramotnosti nebo zdrženlivosti kvůli nedostatečné vymahatelnosti rozhodnutí. V každém případě by měl tribunál zajistit plné respektování dohody stran a pokračovat.⁷¹

Navíc se tento problém stává ještě složitějším, když rozhodčí smlouva s takovou možností nepočítá, ačkoli jedna ze stran požaduje jednání virtuální a druhá pevně protestuje. Po pečlivé a komplexní úvaze o rovnováze mezi právem na spravedlnost a rovnosti účastníků je protiváhou povinnosti vést urychlené řízení. Za takto kontroverzního scénáře najdeme autory, kteří hájí, že obě strany musí souhlasit s virtuálním jednáním na základě práva být slyšen.⁷² Jiní naopak tvrdí, že tribunál má širokou možnost nařídít virtuální jednání⁷³ a nastínit svou neomezenou pravomoc vést řízení, která mu vyhovuje.

Takový scénář vyžaduje především pečlivé zvážení kontextu a současných zájmů se zvážení přínosů i potenciálních důsledků. Je vhodné vzít v úvahu faktory, jako jsou konkrétní ustanovení platného práva nebo výslovný zákaz v *lex*

⁶⁹ V některých jurisdikcích by mohlo existovat riziko zrušení nálezu za odepření práva účastníků na jednání, pokud někdo vznese námitky proti virtuálnímu řízení a tribunál se rozhodne pokračovat. Zejména švédský zákon vyvolal mezi státními příslušníky spory.

⁷⁰ SCHERER, Maxi, Niuscha BASSIRI a Mohamed S. ABDEL WAHAB. *International Arbitration and the COVID-19 Revolution*, 2020, s. 64-77

⁷¹ Všimněte si, že čl. 24 pravidel UNCITRAL uvádí, že rozhodci musí na požádání uspořádat slyšení, avšak neuvádí způsob, který je třeba zvážít.

⁷² V této větě Wahab, M. (2020) „Exculpating the Fear to Virtually Hear“ – I když lze argumentovat, že právo na to být slyšen není poškozeno virtuálním řízením v souladu s ICC Covid-19 Guiding Note.

⁷³ 18 ONc 3/20s, ze dne 28. září 2020, rakouský Nejvyšší soud rozhodl, že rozhodčí soud má širokou diskreční pravomoc rozhodnout o způsobu vedení řízení.

*loci arbitri*⁷⁴, ať už mají strany přístup k požadované technologii nebo je-li vázán na přísné lhůty. Kromě pandemie může existovat řada důvodů, proč se jedna ze stran nemůže zúčastnit fyzického slyšení, a soud by měl navíc zvážit konkrétní obsah slyšení (pokud jde o ústní argumenty nebo dokazování). Tribunál musí uvážit, zda je slyšení na dálku vhodné pro uvažovaný kontext, což je škodlivé pro zajištění spravedlnosti a stability. Kromě toho to v pozdější fázi poškozuje vykonatelnost nálezu v souladu s čl. V odst. 1 písm. b) Newyorské úmluvy a čl. 34 odst. 2 bod ii) a čl. 36 odst. 1 písm. a) modelového zákona UNICITRAL.

Doporučuje se například zvážit faktory jako jsou konkrétní ustanovení použitelného práva nebo výslovný zákaz v *lex loci arbitri*, ať už mají strany přístup k požadované technologii nebo je-li vázán přísnými lhůtami. Kromě pandemie může existovat řada důvodů, proč se jedna ze stran nemůže zúčastnit fyzického výslechu a proč by měl soud věnovat další pozornost konkrétnímu obsahu výslechu (pokud jde o ústní argumenty nebo dokazování)⁷⁵. Za tímto účelem je třeba vzít v úvahu trvalé napětí mezi zásadou spravedlivého procesu a povinností zajistit efektivní proces, přičemž efektivnost je jednou ze základních charakteristik rozhodčího řízení. Právo na spravedlivý proces je základním právem a vyvážení těchto dvou vyžaduje pečlivé uplatňování v závislosti na kontextu.

3.2.2 Vymahatelnost rozhodčího nálezu

To, zda je rozhodčí nález vymahatelný je ultimátním testem síly rozhodčího nálezu. Za tímto účelem je třeba zvážit pravděpodobné důvody pro napadení nálezu na základě toho, že slyšení bylo vedeno distančně i po pečlivém zvážení tribunálu. Jakmile je nález vydán za výše diskutovaných okolností, jedna ze stran může nález napadnout na základě porušení práva na projednání věci a na spravedlivý proces. Napadení nálezů na základě porušení práva být slyšen⁷⁶ je možné v tomto případě jen z konkrétních důvodů. Jak se v praxi ukázalo, virtuální jednání sama o sobě nevedou k porušení práva na to být slyšen, i když k němu může dojít například kvůli vážným technickým problémům, které lze většinou minimalizovat pomocí preventivních opatření. Nerovný přístup k technologiím však může také nastat kvůli nedostatečné vnitrostátní elektrické infrastruktuře nebo politické cenzuře pro přístup k určitým platformám.

⁷⁴ Právo místa, kde se má rozhodčí řízení konat.

⁷⁵ Scherer, M. *International Arbitration and Covid-19 Revolution* (2020). s. 65-104

⁷⁶ čl. V (1)(b) NYC a čl. 34(2)(a)(iv) UNICITRAL

Dalším důvodem by navíc bylo porušení práva na rovné zacházení na základě nerovného přístupu k technologickým prostředkům, nespravedlivých podmínek pro svědectví nebo přílišného časového rozdílu⁷⁷, ačkoliv tribunál musí zvážit problémy vycházející z geografických rozdílů ještě před zahájením virtuálního řízení. Další problémy mohou nastat s překladem na dálku v reálném čase, který se ukázal být značně problematický, a ačkoli to technologie již dokáže zajistit⁷⁸, není ještě dostatečně rozšířena. Po zvážení všech věcí je platnost ocenění výsledkem konvergentního spravedlivého procesu, který je právem zprostředkovaný autonomií strany a respektem k řádnému procesu.

3.3 Výslech svědka a podání výpovědi

Napříč všemi výzvami, které přinesla nová vlna virtuálních jednání, je třeba zvážit nejdříve potíže s důvěryhodností svědeckých výpovědí.

Hlavním rizikem je koučování svědků nebo vedení během dokazování, protože je velmi obtížné určit, zda dostávají nějakou zprávu, přímo komunikují s právníkem nebo zda je v místnosti někdo jiný. Ztráta formality může být vnímána jako další důvod pro snížení souladu s etickými a procedurálními normami, jako je nepřiměřená komunikace buď s právníky, třetími stranami, a dokonce i odkazováním na poznámky v počítači nebo za kamerou. Další výzvou je skutečnost, že tribunál nemá možnost se svědky fyzicky spojit, což může zvýšit jejich skepsi ohledně důvěryhodnosti výpovědi.

V této souvislosti se navrhuje přijetí některých praktických opatření ke zmírnění nedůvěry a zabránění nepřiměřenému vedení svědků, jako je použití 360° kamer, přítomnost neutrální třetí strany v místnosti, použití přednastavené blokovací aplikace v notebooku, zabránění online komunikaci nebo dokonce svědčení z arbitrážního centra, je-li to možné. Nejsou však bez kritiky, protože by se také dalo tvrdit, že taková opatření představují pro svědka finanční zátěž nebo že míra dotěrnosti může vyvolat obavy týkající se otázek ochrany údajů, ať už při používání kamer nebo rizika narušení dat při použití blokovacího softwaru. Přijímání technologických nástrojů vždy s sebou nese rizika a za tímto účelem je třeba zajistit správnou rovnováhu mezi prevencí rizik a mírou zásahu do soukromí, kterou je člověk ochoten vystavit svědka tak, aby byli v souladu se základními

⁷⁷ Na základě čl. 18 UNICTRAL a

⁷⁸ Natural Language Processing může v tomto případě hrát významnou roli.

právy a základními principy mezinárodní arbitráže, které mohou být ohroženy s nedůvěrou svědků.

Kromě toho výše zmíněná problematika neodmyslitelně souvisí se souborem etických obav týkajících se používání virtuálních slyšení v mezinárodní arbitráži a zajištění dodržování ze strany všech zúčastněných stran, takže v tomto směru se Soulský protokol⁷⁹ ukázal jako docela úspěšný pokus o řešení tohoto problému.

3.4 Technologie využívané k virtuálnímu řízení

Využití technologií na podporu praxe mezinárodních arbitráží je stále běžnější. Zejména arbitrážní komunita projevila touhu si osvojit technologie, které zvyšují efektivitu a ovlivní budoucí vývoj mezinárodní arbitráže. Technologie používané dnes jsou rozděleny do tří kategorií: (i) platformy pro videokonference, z nichž některé nabízejí funkce jedinečné pro správu odposlechu; ii) tlumočnické a překladatelské služby; a (iii) služby poskytované rozhodčími institucemi pro virtuální slyšení. Některé z těchto softwarů se používají i mimo mezinárodní arbitráž na denní bázi ať už při online výuce nebo jakýchkoliv distančních schůzkách a jsou dostupné široké veřejnosti. Některé jsou naopak vytvořeny čistě pro potřeby arbitrážních a mediačních řízení.

Mezinárodní advokátní komora (International Bar Association) uveřejnila seznam nástrojů. Mezi platformy pro videokonference zařadila Bluejeans, Endispute, Google Meet, GoToMeeting, Immediation, Legaler, Microsoft Teams, Transperfect, TrialMax Cloud, Trustpoint.one, Vidyó, WebEx a Zoom. Funkcionalita těchto nástrojů sahá přes videohovor, sdílení obrazovky, rozdělení účastníků do samostatných místností, chatovací místnost, výběr primárního jazyku, sdílení dokumentů, přepis mluveného slova v reálném čase, vyhledávání a zvýrazňování klíčových slov, přidávání osobních pozvánek, export sdílených dat až po možnost elektronického podpisu prostřednictvím DocuSign.

Při mezinárodní arbitráži, kdy se setkávají účastníci řízení z celého světa, se často narazí na jazykovou bariéru, která při osobních řízeních byla řešena přítomností překladatele. Při virtuálním řízení to však není možné, a proto se začaly využívat technologie zprostředkující překlady v reálném čase. Mezi ně patří

⁷⁹ Seoul Protocol on Videoconferencing

Interprefy, Kudo, Morningside a Transperfect. Tyto aplikace se dokáží integrovat s jakýmkoli softwarem pro videokonference. Účastníci tak mohou poslouchat tlumočení v reálném čase v jazyce dle vlastního výběru. Jednoduše se dají vyvodit značné výhody z tohoto postupu, a to už výrazné snížení nákladů na zprostředkování překladů při řízení, ale také zkrácení času potřebného pro přípravu řízení, jelikož není nutné vyhledávat překladatele s určitým jazykovým zaměřením, kteří v určitých částech světa jednoduše nejsou.

V neposlední řadě se jedná o služby zprostředkované arbitrážními institucemi. Mohou pomoci s alternativními opatřeními pro distanční řízení, včetně použití videokonferenčních technologií. Online video, telekonference, internetová komunikace a jiné než osobní prostředky, mohou umožnit všem stranám plnou a rovnou příležitost předložit důkazy při slyšení. I přesto že neposkytují své technologické řešení, většina arbitrážních institucí se již přizpůsobila a vydala vlastní průvodce, které upravují, jak postupovat a vést virtuální řízení. Mezi tyto instituce se řadí American Arbitration Association/International Centre for Dispute Resolution, Dubai International Arbitration Center, Arbitration Place (Toronto, Kanada), German Institute for Arbitration, Hong Kong International Arbitration Centre, International Chamber of Commerce, International Centre for Settlement of Investment Disputes, Lagos Court of Arbitration, London Court of International Arbitration, New York International Arbitration Centre, Swiss Chambers' Arbitration Institution, Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce a Singapore International Arbitration Centre.

Advokátní kancelář White&Case v roce 2021 vykonala průzkum napříč rozhodčí komunitou o současném využití určitých forem informačních technologií a následně je porovnála s informacemi ze stejného průzkumu z roku 2018. Zkoumali dopad používání technologií v rozhodčím řízení, jak se změnila za poslední 3 roky, které technologiemi podporované změny mohou být uživateli i v budoucnu upřednostňovány a zda adaptace v praxi zdůrazněné během pandemie představují spíše přirozený pokračující vývoj než revoluci řízenou krizí. V případě, že by slyšení již nebylo možné konat osobně, 79 % respondentů by se rozhodlo „pokračovat v naplánovanou dobu jako virtuální slyšení“. Pouze 16 % by „odložilo slyšení, dokud by se nemohlo konat osobně“, zatímco 4 % by přistoupilo pouze k papírovému řízení. Ve výzkumu se dále zkoumalo, jaké formy IT používají respondenti a jak často. Z Tab. 2 můžeme vyčíst že videokonference a technologie

pro přenos slyšení byly nejčastěji používanými formami technologie, přičemž 63 % uživatelů uvedlo, že tyto pomůcky „vždy“ nebo „často“ používají, a dalších 27 % a 25 % uvedlo, že je využívají „někdy“. Více než polovina respondentů „vždy“ nebo „často“ používá „cloudová úložiště“ (56 %) a další čtvrtina respondentů (24 %) „občas“. Respondenti také využívají „virtuální místnosti“ – 38 % respondentů tuto pomůcku používá „vždy“ nebo „často“, zatímco dalších 35 % tyto platformy využívá jen „někdy“. Opět platí, že úměrně méně respondentů tyto pomůcky „nikdy“ nebo „zřídka“ využilo.⁸⁰

3.5 Dílčí závěr

Má analýza poskytuje stručný přehled hlavních problémů, které vznikají při rozvoji virtuálních jednání v rámci mezinárodních rozhodčích řízení. Jak bylo řečeno, toto nové přijetí videokonferencí při jednání přineslo řadu problémů, které je třeba vzít v úvahu, a proto otevřela Pandořinu skříňku pro novou poptávku po technologických aplikacích v rámci mezinárodní arbitráže a zároveň podpořila nepřetržitý a proaktivní vývoj v této oblasti.

Jako společnost jsme se vyvinuli, abychom reagovali na nepřízeň osudu, a virtuální jednání se v současné době ukázalo jako správná reakce, kde jsme zjistili, že je časově i nákladově efektivní, šetrné k životnímu prostředí a efektivní, pokud jde o správu dokumentů. Nevyužití těchto výhod by bylo kontraproduktivní a nesprávné použití technologické kapacity. Více pokynů pro řádnou integraci technologického rozvoje do mezinárodní obchodní arbitráže je zásadní pro zamezení zavedení vadných postupů.

Kromě toho stále existuje mnoho obav, a to nejen procedurální povahy, ale dokonce i z etických nebo morálních důvodů, jako je vedení svědka při podávání svědecké výpovědi nebo zpochybňování vymahatelnosti rozhodčího nálezu. Spíše bylo navrženo přijmout přiměřené odůvodnění pro pokračování v osobním jednání. Tento posun byl navíc vnímán také jako příležitost ke zjednodušení postupů, a proto musí být cílem nejen překročit pouhou digitalizaci procesu, ale také jej zlepšit a doufejme, že bude možné integrovat výhody osobního jednání a zároveň poskytovat stálou a pečlivou rovnováhu mezi spravedlností a efektivitou řízení.

⁸⁰ Technology Resources for Arbitration Practitioners - Virtual Arbitrations: Technology Tools to Support Virtual Arbitrations. International Bar Association [online]. [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.ibanet.org/technology-resources-for-arbitration-va#pressreleases>

A konečně, stále existuje prostor pro technologický vývoj, a proto bude virtuální řízení a jeho možnosti růst a bude se zlepšovat simultánně s rychlostí tempa technologického vývoje. Přesto bychom neměli ztrácet ze zřetele základní hodnoty a principy, které jsou základem každého řízení. Výzvy týkající se rovnosti, spravedlnosti a řádného procesu je třeba brát vážně. Za tímto účelem bude pokrok vyžadovat více institucionálních pokynů a vyjasnění ve vnitrostátních předpisech. Kromě toho by smlouvy uzavřené po konci pandemie měly obsahovat konkrétní ustanovení týkající se souhlasu strany v této záležitosti nebo dokonce o tom, jak mohou v každém případě rozdělit důkazní břemeno.

4 Financování mezinárodní obchodní arbitráže třetími stranami

Financování třetí stranou není novým fenoménem, ale v posledních letech nabylo na významu v rámci mezinárodních obchodních arbitráží. Strany zapojené do sporů vyplývajících ze smluvního vztahu mohou požádat o finanční podporu subjekt, který nemá o danou záležitost žádný předchozí zájem, aby mohly předložit své nároky soudu. Nelze však ignorovat, že financování třetí stranou vyvolává u mezinárodní obchodní arbitráže procedurální problémy, jmenovitě rozdělení nákladů, potenciální střet zájmů rozhodce s financujícím subjektem a výsady mezi advokátem a klientem. Za účelem vyřešení těchto otázek se zavádí do praxe několik různých pokynů a nařízení, aby se usnadnilo a legitimizovalo financování třetí stranou v rozhodčích řízeních. Povaha mezinárodních arbitráží vyžaduje analyzovat různé jurisdikce a předpisy rozhodčích institucí pro lepší pochopení toho, jak postupovat v případech, kdy nezúčastněná strana financuje nároky strany na náhradu nákladů řízení.

4.1 Co je to financování třetí stranou?

4.1.1 Definice a formy financování

Řešení sporů ze smluvního vztahu, i když je vymáháno mimosoudně, sebou nese náklady stran. Stává se, že ne vždy má zájemce o zahájení rozhodčího řízení z několika různých důvodů k dispozici potřebné finanční prostředky k uplatnění svých nároků. Z tohoto důvodu strany zapojené do mezinárodní obchodní arbitráže začaly hledat alternativy, které by umožnily překonat finanční překážku v přístupu ke spravedlnosti. Financování soudních sporů třetí stranou má svůj původ v jurisdikcích obecného práva. V Anglii během středověku šlechtici financovali strany, jejichž úspěšné nároky je mohly zvýhodnit před jejich konkurenty.⁸¹ Tato praxe dala vzniknout doktrínám Maintenance a Champerty,⁸² které byly v zemích se zvykovým právem považovány za nezákonné, aby se zabránilo kupní síle třetích stran nezúčastněných v případě, byla určujícími faktory při rozhodování, které by

⁸¹ GOLDSPIETH, Aren a Lorenzo MELCHIONDA. Third Party Funding in International Arbitration: Everything You Ever Wanted to Know (but Were Afraid to Ask). Int'l Bus. L.J. [online]. 53(2012) [cit. 2021-11-27]. Dostupné z:

<https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/ibuslj2012&div=7&id=&page=>

⁸² Maintenance je třeba rozumět jako „zásah třetí strany odpovědné za poskytování finančních prostředků na právní náklady“. Na druhou stranu je Champerty je odvětvím Maintenance doktríny, na níž se třetí strana snaží profitovat financováním případu.

mohly vést k nespravedlivým výsledkům.⁸³ V moderní době, s pokroky v procesních zárukách, byly doktríny Maintenance a Champerty opuštěny, čímž se financování třetí stranou stalo právní praxí a stále více se používá, zejména v mezinárodních obchodních arbitrážích. Zvláštnosti každého případu a různé praktiky přijaté pro financování postupů třetími stranami však brání přijetí přesné definice této operace.⁸⁴ Dohody podepsané mezi financovanou stranou a investičními fondy mohou být prezentovány jako dluhové nástroje, akciové nástroje, nástroje pro zamezení rizika nebo jako úplné převody podkladových pohledávek. Některé dohody umožňují nebo vyžadují aktivní účast třetí strany, která financuje klíčová strategická rozhodnutí v daném případě, zatímco jiné dohody jsou omezeny na pravidelné aktualizace.

S cílem identifikovat a posoudit klíčové problémy související s financováním třetími stranami v mezinárodní arbitráži zahájila v roce 2013 Mezinárodní rada pro obchodní arbitráž (ICCA) společně s Queen Mary, University of London, Task Force (pracovní skupinu). Zjištění pracovní skupiny byla zveřejněna v dubnu 2018 ve zprávách ICCA n° 4. Vzhledem k nutnosti lépe porozumět tomu, co je financování třetími stranami a potenciálních rizik této praxe v rozhodčím řízení, pracovní skupina přišla s širokou definicí. Ta by měla pokrýt zvláštnosti každé dohody o financování s ohledem na individuálnosti každého případu.⁸⁵

*„Podle ICCA Report n° 4 pojem financování třetí stranou označuje dohodu subjektu, který není stranou sporu, poskytnout straně, přidružené společnosti této strany nebo advokátní kanceláři zastupující tuto stranu a) finanční prostředky nebo jinou materiální podporu za účelem k financování části nebo všech nákladů řízení, a to buď jednotlivě, nebo jako součást konkrétního okruhu případů, a b) taková podpora nebo financování je poskytováno buď výměnou za odměnu nebo náhradu, která je zcela nebo částečně závislá na výsledku řízení, sporu nebo poskytnuty prostřednictvím grantu nebo výměnou za platbu pojistného.“*⁸⁶

⁸³ Third Party Litigation Funding in Europe. Journal of Law [online]. 2012, 14 Dec 2011, 8(3), 405-451 [cit. 2021-11-27]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1971502>

⁸⁴ The ICCA Reports No. 4: Report of the ICCA-Queen Mary Task Force on Third-Party Funding in International Arbitration. Volume 4. International Council for Commercial Arbitration, 2018. ISBN 978-94-92405-10-4), s. 45

⁸⁵ ICCA Reports No. 4, op.cit.; s. 50

⁸⁶ Srov. The term “third-party funding” refers to an agreement by an entity that is not a party to the dispute to provide a party, an affiliate of that party or a law firm representing that party, a) funds or other material support in order to finance part or all of the cost of the proceedings, either

Z obecného hlediska tedy k financování třetí stranou dochází, když třetí strana, která není spojena se soudním sporem, zpřístupní finanční prostředky na podporu nároků financované strany.⁸⁷ Definice uvedená v ICCA Reports má za cíl pojmut určité typy pojištění, financování obhájcem, ujednání o financování s právníčkou firmou, dohodu o financování před zahájením sporu a převod práva vymáhat náhradu škody udělené v rozsudcích, které čekají na vymáhání.⁸⁸

Zpráva ICCA – Queen Mary Task Force vyhodnotila formy financování mezinárodní arbitráže třetími stranami jako úvěry financující soudní spory, firemní financování, kapitálové a mezipodnikové financování, stejně jako různé hybridní formy již zmíněných druhů financování. Financování třetí stranou může mít dokonce formu, kdy financující třetí strana získá kapitál – částečný nebo dokonce úplný vlastnický podíl – u nárokovaného subjektu. Ve stejné zprávě jako formy financování soudních sporů jsou také zahrnuty specializované formy pojištění, někdy označované jako pojištění „před událostí“ a „po události“. Oba formuláře jsou konkrétně určeny k pokrytí odpovědnosti pojištěného za právní poplatky a náklady vzniklé v souvislosti se soudním sporem. Pokud jde o konkrétní příklady.

Abychom ilustrovali složitost a rozmanitost způsobů, jakými se může financování soudních sporů formovat, a související politické problémy, můžeme zkoumat případ *Phoenix Action, Ltd v Česká republika, (2009)*⁸⁹. Jádrem tohoto případu byly běžné mechanismy, jejichž prostřednictvím se může uskutečňovat financování třetími stranami – jmenovitě postoupení pohledávek a/nebo akvizice držitele pohledávek subjektem, který není „investorem“. Tento termín je definován v bilaterálních investičních smlouvách ("BITs") a Úmluvou Mezinárodního centra pro urovnávání investičních sporů ("ICSID"). A protože mechanika dotyčného převodu pohledávky byla podobná některým z těch, které se používají v kontextu financování třetí stranou, tak byla hlavní politická otázka: komu by mělo být umožněno využívat (jednostranné) ochrany, které vlády udělují zahraničním investorům prostřednictvím BIT a jejich přidruženého mechanismu řešení sporů,

individually or as part of a specific range of cases, and b) such support or financing is either provided in exchange for remuneration or reimbursement that is wholly or partially dependent on the outcome of the dispute, or provided through a grant or in return for a premium payment. (ICCA Reports No. 4, s. 50)

⁸⁷ Všimněte si, že různé jurisdikce mohou mít různé definice. Pro účely jasnosti a sjednocení se však zaměřuji na obecnou definici, kterou přinesly ICCA Reports No. 4,.

⁸⁸ ICCA Reports No. 4, op.cit.; s. 51

⁸⁹ *Phoenix Action, Ltd. v. The Czech Republic*, ICSID Case No. ARB/06/5, Award, 15 April 2009 [online]. [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <http://www.italaw.com/cases/850>

investiční arbitráže. Vzhledem k podobnostem mechanismů nakupování smluv ve Phoenixu a následných postupů financování soudních sporů, stejně jako sdílené politické otázky, kdo by měl mít možnost využívat ochranu BIT a výhod procesů řešení investičních sporů – politická otázka ústřední pro celou oblast mezinárodního investičního práva – ti, kdo zvažují financování investiční arbitráže třetími stranami, by měli prospěch ze zahrnutí případu Phoenix do svých úvah. V tomto případě byly dvě přidružené české společnosti (originální držitelé nároku) jejichž aktiva byla zabavena Českou republikou, získána nově vzniklou izraelskou společností Phoenix.

Společnost Phoenix byla ve stoprocentním vlastnictví vlastníka původních držitelů nároků. Uvedený vlastník byl v České republice vyšetřován pro údajné daňové a celní podvody. V rámci tohoto vyšetřování byly zabaveny finanční prostředky na bankovních účtech jednoho z původních držitelů nároku. Majitel uprchl z ČR do Izraele, kde založil Phoenix. Založením nového izraelského subjektu a jeho prodejem původním držitelům nároku se vlastník pokusil vytvořit jurisdikci ICSID nad tím, co byl v podstatě čistě českým sporem, a uplatnit nároky podle BIT Česká republika – Stát Izrael z roku 1997. Tribunál nakonec akceptoval, v souhrnu i v podstatě stanovisko České republiky, že obvinění Phoenix ohledně porušení jeho práv jako zahraničního investora nespadá do jurisdikce Tribunálu hlavně proto, že „Phoenix není nic jiného než ex post facto vytvoření falešná izraelská entita českého uprchlíka před spravedlností [...] k vytvoření rozmanitosti národností“.⁹⁰ Tribunál v případě Phoenix také analyzoval základní politiku – kdo bude chráněn mezinárodním investičním právem, jak je zakotveno v režimu BIT. Při přijímání stanoviska České republiky zdůvodnila, že „předmětem Washingtonské úmluvy je podporovat a chránit mezinárodní investice uskutečněné za účelem přispění k ekonomice hostitelského státu“⁹¹. Rovněž upozornil, že „systém ICSID úmluvy/BIT není považován za ochranu ekonomických transakcí uskutečněných a prováděných s jediným cílem využít práva obsažená v takových nástrojích bez jakékoli významné hospodářské činnosti, což je základním předpokladem ochrany každého investora. Takové transakce musí být považovány za zneužití systému. Tribunál zastává názor, že pokud je jediným účelem ekonomické transakce vymáhání nároku ICSID bez jakéhokoli úmyslu vykonávat

⁹⁰ Phoenix Action, Ltd. v. The Czech Republic, odst. 34

⁹¹ Phoenix Action, Ltd. v. The Czech Republic, odst. 87

jakoukoli ekonomickou činnost v hostitelské zemi, nelze takovou transakcí považovat za chráněnou investici.“⁹² Stejně jako legitimita snahy falešné entity vytvořené v případě Phoenix využívat režim ICSID/BIT, byla v tomto případě ústřední otázkou i otázka, zda je legitimní, že financující třetí strany, které nevykonávají žádnou ekonomickou činnost v hostitelských státech, ale do situace vstoupí až poté, co se objeví spor týkající se stávající investice, nyní těží z investiční arbitráže, se stala ústředním bodem kritiky celého fenoménu financování investiční arbitráže třetí stranou.⁹³

Proces financování soudních sporů třetí stranou má jak nefinanční aspekty, tak finanční. Nefinanční aspekty se vyznačují subjektivními prvky analyzovanými v procesu vyjednávání smlouvy o financování, které se často provádí před podpisem smlouvy. Zatímco finanční aspekty jsou peněžní dopady, které smlouva má, a také platební podmínky financování. Nejrelevantnějšími účastníky dohod o financování jsou žalobce (client), právní zástupce (advokát) a přispěvatel (third-party funder). Vzhledem k tomu, že výtěžek financování je zaměřen na náhradu škody, je příjemcem finanční podpory třetí osobou příjemcem nároku. V současné době není financovanou stranou nutně právnícká nebo fyzická osoba procházející finančními potížemi; může to být adekvátně kapitalizovaná společnost, která vede spor proti většímu hráči na trhu, nebo společnost bez dostupných prostředků, které mohou investovat do právních poplatků.⁹⁴

Právní zástupci financované strany hrají klíčovou a mnohostrannou roli ve financování. Advokátní kanceláře fungují jako most mezi přispěvatelem a klientem a poskytují právní poradenství. Kromě toho, vzhledem k různým formám, které může mít financování třetí stranou, se údaj o poskytovateli financování třetí stranou může v každém případě lišit. Aby byla zajištěna dostatečně široká charakteristika a nevylučovala by různé modely financování z rozsahu analýzy, a dostatečně úzká, aby zajistila identifikaci možných poskytovatelů finančních prostředků v analýze konkrétního případu, definuje ICCA Reports n° 4 financující třetí stranu, jako *„jakoukoli fyzickou nebo právníckou osobu, která není stranou sporu, ale která uzavře dohodu buď se stranou, s přidruženou společností této strany nebo*

⁹² Phoenix Action, Ltd. v. The Czech Republic, odst. 93

⁹³ STEINITZ, Maya. Third Party Funding of Investment Arbitration [online]. Iowa, 2021 [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: ssrn.com/abstract=3873523. Iowa Legal Studies Research Paper No. 2021-42. University of Iowa College of Law.

⁹⁴ ICCA Reports No. 4, op.cit.; s. 20

s advokátní kanceláři zastupující tuto stranu: a) za účelem poskytnutí materiální podpory nebo financování části nebo všech nákladů řízení, ať už jednotlivě nebo jako součást určitého okruhu případů, a b) taková podpora nebo financování je poskytováno buď výměnou za odměnu nebo náhradu, která zcela nebo částečně závisí na výsledku sporu, nebo poskytnuty prostřednictvím grantu nebo výměnou za platbu pojistného.⁹⁵

Před podepsáním smlouvy o financování si podrobí přispěvatel případ *due diligence* a ustanoví období výhradního práva, které má na seznámení se s případem a jeho specifiky. Vzhledem k vysokým rizikům investice je šetření prováděno podrobným způsobem, aby se vyhodnotily všechny možné scénáře a možná slabá místa pohledávek, přičemž se posuzuje, zda případ nese správnou rovnováhu mezi očekávaným výnosem a očekávaným rizikem. *Due diligence* prováděná přispěvatelem bere v úvahu kvantitativní prvky, jako je výše náhrady škody, a kvalitativní požadavky. Přispěvatelé například analyzují spolehlivost navrhovatele a jeho právního týmu, důvěryhodnost svědeckých výpovědí, potenciální rozhodce, odhalení neznámých dokumentů a aktiva protistrany.⁹⁶

Nakonec strany podepíší smlouvu o financování. Jak bylo uvedeno výše, právní a ekonomické podmínky dohody budou záviset na zvláštnostech každého případu. Obecně jsou dohody o financování investic (non-resource investment), což znamená, že přispěvatel nemůže podat protižalobu proti financované straně v případě, že spor prohraje.⁹⁷ Kromě toho bude smlouva mezi přispěvatelem a financovanou stranou obsahovat finanční podmínky dohody, jako je rozpočet odhadující náklady na investici, cena financování a způsob, jakým bude výtěžek vyplacen na konci úspěšného řízení.⁹⁸

⁹⁵ Srov. any natural or legal person who is not a party to the dispute but who enters into an agreement either with a party, an affiliate of that party, or a law firm representing that party: a) in order to provide material support for or to finance part or all of the cost of the proceedings, either individually or as part of a specific range of cases, and b) such support or financing is either provided in exchange for remuneration or reimbursement that is wholly or partially dependent on the outcome of the dispute, or provided through a grant or in return for a premium payment (ICCA Reports No. 4, s. 50)

⁹⁶ SMITH, Mick a Antonio WESOŁOWSKI. Mechanics of Third-Party Funding Agreements: A Funder's Perspective. BCDR International Arbitration Review [online]. 2018, 5(2), 225 – 250 [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://kluwerlawonline.com/journalarticle/BCDR+International+Arbitration+Review/5.2/BCDR2018005>, s. 245

⁹⁷ ROE, Mark a Robert HANNA. Third party funding: an introduction. OUT-LAW GUIDE [online]. 08 Sep 2020. [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.pinsentmasons.com/en-gb/out-law/guides/third-party-funding-introduction>

⁹⁸ SMITH, WESOŁOWSKI, 2018, s. 236

4.2 Covid-19 jako akcelérátor financování arbitráže třetí stranou

V tomto náročném a nejistém ekonomickém prostředí se téměř všechny podniky, velké i malé, snaží zachovat hotovost a zvažují způsoby, jak získat přístup k likviditě. Jedním z takových potenciálních zdrojů likvidity je financování soudních sporů. Zatímco podniky budou pravděpodobně čelit řadě nových obchodních sporů, rozpočty mnoha společností v tomto pandemickém prostředí nabízejí jen malý prostor pro uplatňování právních nároků a hledání náhrad, které by je mohly udržet během hospodářského poklesu. Financování třetí stranou umožňuje takové nároky uplatnit. Výsledky soudního sporu nebo arbitráže leží v budoucnosti a jsou ze své podstaty nejisté. Investor pro řešení sporů může pomoci posoudit tyto výsledky – samo o sobě je to cenná služba – a na tomto základě poskytnout finanční řešení, které sníží tlak na výsledek řízení.

Využitím externího financování k financování nákladů sporu (včetně poplatků za právníky a znalce, soudních nákladů, poplatků souvisejících s arbitráží a případné ochrany proti nepříznivým nákladům) jsou právní nároky využívány jako aktiva. To znamená, že přispěvatel zaplatí některé nebo všechny tyto náklady výměnou za podíl na výsledku. Tímto způsobem mohou podniky zlepšit likviditu, udržovat hotovost v rozvaze a převádět veškeré právní výdaje nebo jejich část na přispěvatele. Právní nároky lze také zpeněžit jejich prodejem, zcela nebo zčásti, přispěvateli. Na rozdíl od tradičních forem financí je financování řešení sporů bez možnosti postihu. To znamená, že přispěvatel obdrží návratnost své investice pouze v případě úspěchu a při prohrání sporu mu investice nemusí být vrácena.

Pokud je žádost úspěšná může financovaný klient zaznamenat výnosy, aniž by mu vznikly nějaké vedlejší náklady nebo riziko, zejména když je financující společnost schopna nabídnout pojištění na pokrytí nepříznivých nákladů. Financování řešení sporů proto pomáhá transformovat soudní spory nebo rozhodčí řízení z nákladů na penězotvorné aktivum. A financování poskytuje příležitosti pro podstatnou návratnost investice, aniž by přitom negativně ovlivnilo ziskovost. Není proto divu, že od začátku pandemie se obecně počet žádostí o financování, včetně těch, které obdržela Omni Bridgeway, podstatně zvýšil ve srovnání se stejným obdobím minulého roku. Během pandemie COVID-19 však stále platí (a může být dokonce rozšířen) přísný proces prověřování potenciálních investic přispěvatele. V důsledku toho, zatímco poskytovatelé finančních prostředků mohou posuzovat a nakonec i financovat více případů, se poměr mezi tím, kolik je podáno žádostí a

kolik je nakonec zafinancováno tolik nezměnil. Mnoho žadatelů o komerční financování, kteří jsou s tímto institutem seznámeni poprvé, si není vědomo kritérií, která poskytovatelé finančních prostředků obvykle používají při posuzování žádosti. Následující odstavce nastiňují některá (nevýhradní) klíčová kritéria, která poskytovatelé finančních prostředků obecně berou v úvahu při posuzování žádosti o financování.

Při zvažování, zda financovat pohledávku, přispěvatelé pečlivě posuzují různé faktory nesoucí finanční rizika, která jsou od poskytovatelů finančních prostředků požadována. Podle našich zkušeností znalí přispěvatelé od začátku pandemie neuvolnili ani nezměnili kritéria zvažovaná při hodnocení žádosti o financování. Mezi jednotlivá kritéria patří: (a) vyhlídka na úspěch řízení, (b) výše nároku, (c) odhadovaný rozpočet potřebný k stíhání nároku, (d) výše nároku ve srovnání s pravděpodobnými náklady a riziky vymáhání nároku, (e) odhadovaný termín vyřešení sporu, (f) schopnost druhé strany splatit pohledávku, (g) celkové riziko financování.

Obecně řečeno, přispěvatel nebude očekávat, že soudní nebo arbitrážní žaloba nemá žádné riziko s ohledem na pravděpodobnost úspěchu, ale bude se snažit zajistit, aby potenciální investice měla správný poměr mezi rizikem a odměnou a že financované náklady na soudní spor nebo arbitráž pohledávky nejsou nepřiměřené pravděpodobným částkám vymáhání. Všechna tato (nevýhradní) investiční kritéria jsou stejně důležitá. Nicméně v současném kontextu pandemie COVID-19, kdy byla likvidita společností vyčerpána, přispěvatelé zvláště dbají na to, zda bude odpůrce schopen zaplatit, pokud a když budou nároky úspěšné. Investor s interními týmy pro sledování aktiv a specialisty na vymáhání může pomoci určit, kde se nacházejí aktiva odpůrce, a pomoci vyvinout strategii vymáhání v příslušných jurisdikcích. COVID-19 také vynesl do popředí obavy z rizika koncentrace s ohledem na vysoký počet podobných nároků. Investoři mohou obdržet mnoho žádostí o financování řízení, které jsou podobné povahy v rámci stejného odvětví nebo proti stejným odpůrcům. Došlo k nárůstu žádostí o financování souvisejících s nároky z porušení smlouvy ve stavebnictví. Při posuzování žádostí přispěvatelé obvykle berou na vědomí potřebu zachovat diverzifikaci typů financovaných záležitostí. Diverzifikace je důležitá, protože je to způsob, jak snížit riziko pro investory. Extrémním příkladem takového rizika je, pokud by poskytovatel investoval výlučně do arbitráží v rámci bilaterální investiční

smlouvy (BIT) uvnitř EU (Evropské unie) před rozhodnutím Achmea⁹⁹ a následnými událostmi zpochybňujícími vymahatelnost rozhodnutí. I když se judikatura v této oblasti stále vyvíjí, pokud by investor investoval výhradně do takových případů, nedostatek diverzifikace by vytvořil značné riziko. Tedy financování do různých druhů arbitráží a sporů umožňuje investorům diverzifikaci a menší vystavení se neočekávanému vývoji práva v určité oblasti.¹⁰⁰

4.3 Procesní otázky vyplývající z financování třetí stranou

4.3.1 Střet zájmů a Zveřejnění

Rostoucí počet případů financování třetí stranou zvyšuje obavy z povinnosti uveřejnit účast přispěvatele, a pokud ano, zda tak musí financovaná strana učinit spontánně nebo zda je povinností rozhodců tyto informace vyžadovat. Důvodem tohoto problému je, že k vydání spravedlivého a přijatelného nálezu musí rozhodci zůstat nestranní a nezávislí na účastnících a musí být povinni zveřejnit jakoukoli okolnost, která by mohla vyvolat otázky týkající se potenciálního střetu zájmů.

V mezinárodní obchodní arbitráži přispívají některé případy typické pro tento druh řízení ke zvýšeným obavám ohledně potřeby zveřejnění účasti přispěvatele. Například *skupina investorů, kteří se zaměřují na financování pouze do případů mezinárodních arbitrážních, symbiotický vztah mezi investory a malou skupinou advokátních kanceláří, související vazby mezi elitními právníckými firmami a některými předními rozhodci*¹⁰¹ jsou příklady situací, které mohou představovat konflikt od arbitra s případem.

Někteří odborníci podporují názor, že odhalení existence externího přispěvatele by nemělo být obecným předpokladem a mělo by být prováděno dobrovolně. Podle ICCA Reports n° 4 se někteří autoři shodli, že existence povinného procesního příkazu vydaného rozhodčím tribunálem by mohla zabránit neshodám mezi financovanou stranou a přispěvatelem.¹⁰² Někteří navíc tvrdí, že systematické zveřejňování může mít dopad na procesní strategie, která umožňuje

⁹⁹ Viz. Kapitola 2.2.1.

¹⁰⁰ SCHERER, Maxi, Niuscha BASSIRI a Mohamed S. Abdel WAHAB. International Arbitration and the COVID-19 Revolution: Chapter 10: Third-Party Funding and COVID-19 [online]. Kluwer Law International, 2020, v - 372 [cit. 2022-03-05]. ISBN 9789403528458, s.180 - 184

¹⁰¹ ICCA Reports No. 4, 2018, s. 82

¹⁰² ICCA Reports No. 4, 2018, s. 84

žalovaným vznášet neopodstatněné výzvy a uplatňovat jiné taktiky s cílem zvýšit náklady na arbitráž.

4.3.2 Ochrana důvěrnosti informací a Výsady

Vzhledem k povaze smlouvy o financování dochází k výměně důvěrných informací mezi financovanou stranou, jejím právním zástupcem a přispěvatelem, aby bylo možné vyjednat smlouvu a také provést due diligence. Sdílení důvěrné komunikace mezi klientem a jeho právníky se třetími stranami však znamená zřeknutí se výsady.¹⁰³ Kromě toho, s ohledem na povahu vztahu mezi financovanou stranou a přispěvatelem, neexistuje žádný právní důvod, který by stanovil vlastní povinnosti důvěrnosti týkající se informací sdílených v procesu vyjednávání. Strany by proto měly uzavřít dohodu o mlčenlivosti s přispěvateli, aby zachovaly důvěrnou povahu těchto informací.

Ve stejném chápání okresní soud Spojených států amerických rozhodl, že samotná skutečnost sdílení informací s financujícími třetími stranami nemusí nutně znamenat vzdání se výsad, většinou když strana zavedla komplexní opatření k zajištění důvěrnosti sdílených informací.¹⁰⁴

4.3.3 Prerozdělení nákladů

Přidělení nákladů tribunálem vyžaduje analýzu různých aspektů případu a použitelných pravidel týkajících se přiznávání nákladů. Rozhodci musí rozhodnout, jakými parametry se bude rozdělování řídit a kolik musí poražená strana uhradit z prokázaných nákladů.¹⁰⁵ Rozhodnutí bude dále upraveno *lex arbitri* a případně institucionálními pravidly. Pravidla UNCITRAL například dávají rozhodčímu soudu pravomoc rozhodnout o rozdělení nákladů v konečném nálezu s tím, že břemeno nákladů rozhodčího řízení nese neúspěšná strana. Pokud jde o financování třetí stranou, neexistují jednotná pravidla týkající se legitimacy udělení, která přidělují náklady vyplývající z dohody o financování straně, která prohrála.

V paradigmatickém případě anglický vrchní soud potvrdil nález vydaný arbitrážním tribunálem v rozhodčím řízení the Essar Oilfield Services Ltd

¹⁰³ ICCA Reports No. 4, 2018, s. 117

¹⁰⁴ Viamedia, Inc. v. Comcast Corp. (30 June 2017), WL 2834535. [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/illinois/ilndce/1:2016cv05486/326877/155/>

¹⁰⁵ ICCA Reports No. 4, 2018, s. 146

v. Norscot Rig Management Pvt Ltd¹⁰⁶, přičemž rozhodl, že je na uvážení arbitra, aby vyložil výraz „ostatní náklady“ v § 59 odst. 1 písm. c) Arbitration Act z roku 1996 a „náklady na arbitráž“ v § 63 odst. 3 za náklady na financování.¹⁰⁷

4.4 Právní rámec financování třetí stranou

4.4.1 Angloamerický právní systém (Common law jurisdiction)

V obecném právu se doktríny Maintenance a Champerty, jak bylo zmíněno výše, ukázaly jako překážky legalizace nestranného financování soudních sporů třetí stranou. Jako klasický příklad se jeví paradigmatický irský případ *Persona Digital vs. The Ministry for Public Enterprise*, ve kterém irský nejvyšší soud rozhodl, že dohoda o financování mezi Personou a Harbour III LP, profesionálním poskytovatelem finančních prostředků, byla nezákonná z toho důvodu, že není v souladu s veřejným pořádkem v této jurisdikci.¹⁰⁸ V několika jurisdikcích však tyto doktríny ztratily platnost a byly zrušeny, což umožnilo financování třetí stranou navzdory nedostatku formálního základu.

Anglický Trestní zákoník z roku 1967 byl 2. února 1991 (England's Criminal Law Act 1967) změněn tak, aby zrušil jakoukoli trestní nebo občanskoprávní odpovědnost za Maintenance a Champerty.¹⁰⁹ Důležitým mezníkem ve vzniku financování třetími stranami pod anglickou jurisdikcí je případ *Arkin*, kdy odvolací soud rozhodl, že financování části nákladů soudního řízení způsobem, který usnadňuje přístup ke spravedlnosti a který není jinak závadný, je zákonný.¹¹⁰

Kromě toho je ve Spojeném království usazen velký počet poskytovatelů finančních prostředků, což dokazuje přijetí této praxe a růst trhu v jurisdikci.¹¹¹ Výsledkem bylo, že angličtí přispěvatelé založili sdružení pro samoregulaci, zaručující minimální kritéria kvality a standardní postupy pro členy prostřednictvím

¹⁰⁶ Essar Oilfields Services Ltd v. Norscot Rig Management PVT Ltd (2016), EWHC 2361, [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <https://www.transnational-dispute-management.com/legal-and-regulatory-detail.asp?key=17002>

¹⁰⁷ ICCA Reports No. 4, 2018, s. 152

¹⁰⁸ Persona Digital Telephony Ltd & Ors. v Minister for Public Enterprise & ORS, Ireland, (2016) IEHC 187, [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <https://www.casemine.com/judgement/uk/5da05c804653d07dedfd6604>

¹⁰⁹ §14 anglického Trestního zákoníku z roku 1967

¹¹⁰ Arkin v. Borchard Lines Ltd & Ors, (2005), EWCA Civ 655, [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <https://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2005/655.html>

¹¹¹ List of Third-Party Funders [online]. The Third Party Funding Online Observatory, 2018 [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: <http://third-party-funding.org/list-of-funders/>

kodexu chování platného pro všechny přidružené organizace.¹¹² Je pozoruhodné, že Kodex chování (Code of Conduct) přináší důležité ustanovení týkající se zákazu přispěvatelů usilovat o kontrolu nad rozhodnutími a postupem řízení jménem financovaných organizací.

V Austrálii byly od roku 1990 zrušeny doktríny Maintenance a Champerty a v roce 2002 Australský federální soud uznal legitimitu financování třetími stranami, které stranám, jež nejsou schopny uhradit náklady na soudní řízení, umožní přístup ke spravedlnosti, přičemž uznal, že anglická judikatura ukazuje již několik let snížení počtu deliktů z Maintenance a Champerty.¹¹³

Další relevantní jurisdikcí stojí za zmínku Spojené státy americké, kde právní rámec týkající se financování třetími stranami existuje pouze na úrovni jednotlivých států.¹¹⁴ Kromě toho na federální úrovni byl v roce 2019 předložen návrh zákona o transparentnosti financování soudních sporů. Senát je však stále v analýze Výboru pro soudnictví (Committee on the Judiciary).¹¹⁵ Podobně pravidla o financování třetími stranami řeší každý stát v Kanadě nezávislým způsobem. Příkladem je čl. 36 odst. 3 zákona o mezinárodní obchodní arbitráži v Britské Kolumbii (*the British Columbia International Commercial Arbitration Act*), který stanoví, že financování rozhodčího řízení třetí stranou není v rozporu s veřejným pořádkem v Britské Kolumbii.

Pokud jde o existenci formálního právního rámce, Singapur a Hongkong jsou považovány za první jurisdikce, které předložily jasnou legislativu týkající se zákonnosti financování třetí stranou v mezinárodní obchodní arbitráži. Od 1. března 2017 byla kapitola 43 singapurského občanského zákona (Singapore's Civil Law Act) změněna tak, aby zahrnovala předpisy o financování třetími stranami výslovně včetně mezinárodního rozhodčího řízení do třídy řízení, kde mohou být strany

¹¹² The Code of Conduct for Litigation Funders. 2. United Kingdom: Association of Litigation Funders of England and Wales, 2011, [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: <https://associationoflitigationfunders.com/code-of-conduct/>

¹¹³ Peter Gore and Ors. v. Justice Corporation Pty Ltd, (2002), 119 FCR 429, [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: <https://jade.io/j/?a=outline&id=100001>

¹¹⁴ DEMPSEY, Patrick a Eric BLINDERMAN, KORCHIN, Elizabeth, ed. The Third Party Litigation Funding Law Review: USA. LATHAM, Simon. The Third Party Litigation Funding Law Review. 5th. Great Britain, 2021, 22 November 2021. ISBN 978-1-83862-835-2. Dostupné také z: <https://thelawreviews.co.uk/title/the-third-party-litigation-funding-law-review/usa#footnote-031-backlink>

¹¹⁵ SEN. GRASSLEY, Chuck. All Information (Except Text) for S.471 - Litigation Funding Transparency Act of 2019. Congress.gov [online]. USA, 02/13/2019 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-bill/471/all-info>

financovány nestranným poskytovatelem financování.¹¹⁶ Podle ustanovení § 5(B) singapurského občanského zákona se vyžaduje systematické zveřejňování existence přispěvatele ze strany financované strany.

Hongkongský zákon o arbitráži a mediaci byl změněn 23. června 2017, aby bylo jasné, že doktrína obecného práva týkající se Maintenance a Chaperly nemohou zakazovat financování třetími stranami v arbitráži a mediaci spadající pod její jurisdikci.¹¹⁷ Kromě legalizace financování třetími stranami v mezinárodní obchodní arbitráži novela dále uvádí požadavky a definice pro charakteristiku praxe v uvedených alternativních způsobech řešení sporů. Podle článku 98U musí financovaná strana zveřejnit existenci dohody o financování a uvést jméno poskytovatele financování bez ohledu na dobu, kdy byla dohoda podepsána.

4.4.2 Kontinentální právní systém (Civil law jurisdiction)

Na rozdíl od jurisdikcí Angloamerického právního systému neexistuje žádná historie zakazování a kriminalizace praxe financování třetími stranami v zemích Kontinentálního práva. Proto země Kontinentálního právního systému, které jsou častými účastníky mezinárodní obchodní arbitráže nemají formální ustanovení týkající se financování třetích stran, které by vyžadovalo analýzu smluvní formy v každé jurisdikci.¹¹⁸

Podle německého právního rámce jsou i přes existenci konfliktů mezi odborníky považovány za platné smlouvy o financování s třetími stranami, které jsou definovány jako půjčka nebo pojistná smlouva. Zákonnost smluvního vztahu je potvrzena praxí, vzhledem k tomu, že mnoho přispěvatelů je přítomna na trhu a působí již dlouhou dobu bez zvláštních obav u soudů.¹¹⁹

Přesto v evropském měřítku francouzské smluvní právo ponechává volnou formu uzavírání smluv, přičemž smlouvy prima facie podléhají obecným pravidlům francouzského občanského zákoníku.¹²⁰ V roce 2017 přijala rada pařížské

¹¹⁶ SINGAPORE. Civil Law (Third-Party Funding) Regulations 2017: LAW32/006/070 Vol. 3; AG/LEGIS/SL/43/2015/1 Vol. 1 [online]. 1 March 2017. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://sso.agc.gov.sg/SL-Supp/S68-2017/Published/20170224?DocDate=20170224>

¹¹⁷ HONG KONG. Arbitration and Mediation Legislation (Third-Party Funding)(Amendment) Ordinance 2017 [online]. 22 June 2017. No. 6. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.gld.gov.hk/egazette/pdf/20172125/es1201721256.pdf>

¹¹⁸ SOLAS, Gian Marco. Third Party Funding: Law, Economics and Policy. Cambridge University Press, 2019. ISBN 9781108628723, s. 83-84

¹¹⁹ SOLAS, 2019, op.cit. s. 96

¹²⁰ FRANCE. Code civil: Ordonnance n° 2016-131 [online]. 10 February 2016. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: http://translex.uni-koeln.de/601101/_/french-civil-code-2016/. čl. 1107

advokátní komory usnesení o postupu tzv. financování třetí stranou v mezinárodní arbitráži, kterým se uznává legitimita financování pod francouzskou jurisdikcí.¹²¹ Nařízení poskytuje pokyny pro právníky, jejichž klienti mají v rozhodčím řízení smlouvu o financování, a stanoví, že právníci musí svým financovaným klientům poradit, aby odhalili existenci smlouvy o financování, musí respektovat etické závazky a musí jednat pouze v nejlepším zájmu financované strany.

V Portugalsku, navzdory absenci formální legislativy týkající se financování třetí stranou, se malé a střední společnosti stále častěji uchylují k tomuto nástroji dosažení spravedlnosti, s ohledem na vysoké náklady rozhodčích řízení, zejména mezinárodního charakteru.¹²² V akademické sféře je toto téma od roku 2017 široce diskutované, zejména pokud jde o řízení spojená s pojištěním procesní odpovědnosti v Portugalsku, která nám ukazují potenciální růst portugalského trhu.¹²³

Za zmínku také stojí brazilská jurisdikce. Vzhledem k nestálosti brazilských národních soudů je financování třetí stranou většinou přítomno v rozhodčích řízeních. Pokud jde o právní rámec, v Brazílii neexistuje žádná formální legislativa zabývající se financováním třetí stranou. Podle článků 104 a 107 brazilského občanského zákoníku zpravidla platnost podepsaných dohod nezávisí na žádné zvláštní formě, což znamená, že dohody o financování s třetími stranami jsou považovány za legální.¹²⁴

Česká republika stejně jako ostatní země kontinentálního právního systému nemá rozsáhlou právní úpravu financování třetí stranou. Nenajdeme je tedy ani v zákoně o rozhodčím řízení, občanském soudním řádu, řádu Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. V současnosti je formou

¹²¹ Paris Bar Council Resolution [online]. Paris, 21 February 2017n. 1. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: https://www.twobirds.com/~/_media/pdfs/france/en-paris-bar-council-resolution-dated-21-feb.pdf?la=en

¹²² GONÇALVES, Alexandra Sofia Mendes. Third party funding na arbitragem comercial. Lisbon, 2018. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10362/51676>. Dissertações de Mestrado. Universidade NOVA de Lisboa. Vedoucí práce António Pedro Pinto Monteiro.

¹²³ HENRIQUES, Duarte G a Joana ALBUQUERQUE. Chapter 16: Portugal. Third Party Litigation Funding Law Review [online]. United Kingdom, 2019, 3, 158-171 [cit. 2022-02-21]. ISSN 978-1-83862-076-9. Dostupné z: https://www.josemigueljudice-arbitration.com/xms/files/02_TEXTOS_ARBITRAGEM/19_Financiamento_Arbitragem/Henrique_s_-_TPF_in_Portugal.pdf, s. 158

¹²⁴ OLIVEIRA, Rodrigo de M Carneiro, Eider Avelino SILVA a Rafael Curi SAVASTANO. The Third Party Litigation Funding Law Review: Brazil. The Law Reviews [online]. 3, 22 November 2021 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://thelawreviews.co.uk/title/the-third-party-litigation-funding-law-review/brazil>

financování tak vnímána dohoda s advokátem na odměně. Vychází buď z předmětu právní pomoci (contingency fee) anebo konečným podílem z konečného výtěžku u úspěšného případu (success fee). V tomto případě se postoje jednotlivých právních systémů liší, kde v angloamerickém právním systému je tento způsob odměny nepřipustný, se v České republice stanovil alespoň minimální limitací 25% úspěšnosti.

Na základě výše uvedeného lze vidět, že financování třetí stranou je široce akceptováno nejrůznějšími jurisdikcemi, nicméně stále existuje mezera, pokud jde o právní režim této praxe, a to jak v jurisdikcích angloamerického práva, tak v jurisdikcích kontinentálního práva. Z tohoto důvodu hrají při posuzování a regulaci financování třetí stranou důležitou roli mezinárodní směrnice a právně nevynutitelné předpisy, zejména pravidla rozhodčích institucí.

4.5 Směrnice a rozhodčí řád

Mezinárodní advokátní komora usnesením své rady přijala v roce 2014 revidované směrnice o střetu zájmů v mezinárodní arbitráži. S ohledem na problémy související se zveřejňováním a posuzováním nezávislosti a nestrannosti se od roku 2004 aktualizují tato pravidla v návaznosti na vývoj celosvětové praxe mezinárodní arbitráže.¹²⁵

Podle obecného standardu 6(b) pokyny doporučují, aby bylo zváženo odhalení totožnosti jakékoli právnické nebo fyzické osoby, která má přímý ekonomický zájem nebo povinnost odškodnit stranu za nález, který má být vydán v rozhodčím řízení. Vysvětlení pravidla stanoví, že přispěvatelé a pojistitelé ve vztahu ke sporu mohou mít přímý ekonomický zájem na rozhodnutí, a jako takové mohou být považovány za ekvivalent strany.¹²⁶

ICC navíc provedl aktualizaci rozhodčích pravidel, která vstoupila v platnost 1. ledna 2021,¹²⁷ jejímž účelem bylo začlenit nové standardy, které odrážejí postupy identifikované Soudem od poslední aktualizace v roce 2017. Transparentnost řízení,

¹²⁵ IBA Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration [online]. United Kingdom: International Bar Association, 23 October 2014n. 1. [cit. 2022-02-21]. ISBN 978-0-948711-36-7. Dostupné z: https://acica.org.au/wp-content/uploads/IBA_Guidelines/IBA-Guidelines-on-Conflict-of-Interest.pdf

¹²⁶ IBA Guidelines on Conflict of Interest in International Arbitration, 2014, čl. 6(b)

¹²⁷ Pravidla pro rozhodčí řízení: Pravidla Mezinárodní obchodní komory pro rozhodčí řízení [online]. 3. Paříž, Francie, Říjen 2021, 101 s. [cit. 2022-02-22]. Dostupné také z: <https://cms.iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2021/10/icc-2021-arbitration-rules-2014-mediation-rules-czech-version.pdf>

včetně procesu analýzy nezávislosti a nestrannosti rozhodců, je v nových pravidlech posílen. Soud zahrnul odstavec 7 do článku 11, který se týká obecných ustanovení rozhodčího soudu, v němž se uvádí, že strany musí informovat sekretariát, rozhodčí soud a ostatní strany o existenci a totožnosti jakékoli nezúčastněné strany, která uzavřela ujednání o financování nároků nebo obhajob, a podle kterého má ekonomický zájem na výsledku rozhodčího řízení. S cílem poskytnout vodítko ohledně použitelnosti výše uvedeného pravidla, zavedl soud ICC do poznámky pro strany a rozhodčí soudy o vedení rozhodčího řízení odst. 21 objasnění, že rozhodce nebude při posuzování možného střetu zájmu považovat stranu za přispěvatele v případech (i) mezipodnikového financování v rámci skupiny společností, (ii) ujednání o poplatcích mezi stranou a jejím právním zástupcem nebo (iii) nepřímého zájmu, jako je úrok banky, která poskytla úvěr stranou v běžném průběhu jejích probíhajících činností, spíše než konkrétně pro financování rozhodčího řízení.¹²⁸

Singapurské mezinárodní arbitrážní centrum navíc v roce 2017 vydalo Pracovní poznámky (Practice Notes), které dávají rozhodci nebo tribunálu další pravomoci nařídít stranám, aby zveřejnily existenci přispěvatele nebo dohody o financování a podrobnosti o zájmech nepřímých účastníků řízení.¹²⁹

Arbitrážní a Mediační centru Hospodářské komory Brazílie-Kanada (CAM-CCBC) také přijalo specifická nařízení o zveřejňování existence financování třetí stranou. Podle čl. 4 správního usnesení AR 18/2016, doporučuje CAM-CCBC stranám, aby při nejbližší příležitosti nahlásily existenci financování třetí stranou CAM-CCBC, aby se předešlo potenciálním střetům zájmů.¹³⁰ Je důležité poznamenat, že na rozdíl od pravidel ICC a praxe SIAC není nařízení CAM-CCBC povinné, což znamená, že zveřejnění je doporučením pro strany, dokud rozhodci nestanoví jinak.

Je tedy zřejmé, že nejvýznamnější rozhodčí instituce v oblasti mezinárodní obchodní arbitráže mají obavu o důležitosti transparentnosti a zveřejnění existence nestranného financujícího subjektu, aby arbitr mohl vyhodnotit existenci potenciálního konfliktu zájmů, které mohou narušit nález vydaný na konci řízení. Kromě toho, pokud jde

¹²⁸ Note to Parties and Arbitral Tribunals on the Conduct of the Arbitration. International Chamber of Commerce, 2021. [cit. 2022-02-22]. Dostupné také z: <https://iccwbo.org/publication/note-parties-arbitral-tribunals-conduct-arbitration/>

¹²⁹ Practice Notes: Investment Arbitration Rules of the Singapore International Arbitration Centre SIAC IA Rules. Singapore, 2017. [cit. 2022-02-22]. Dostupné také z: <https://siac.org.sg/our-rules/practice-notes/practice-notes-previous-edition/61-our-rules>

¹³⁰ Administrative Resolution: 18/2016: Recommendations regarding the existence of third-party funding in arbitrations administered by CAM-CCBC. 2. 2016. [cit. 2022-02-22]. Dostupné také z: <https://ccbc.org.br/cam-ccbc-centro-arbitragem-mediacao/en/administrative-resolutions/ar-18-2016-recommendations-regarding-the-existence-of-third-party-funding-in-arbitrations-administered-by-cam-ccbc/>

o otázky související s náklady, SIAC Pracovní poznámky také vedou rozhodce k přijetí úpravy a postupů financování třetí stranou při vydávání nálezu. Podle čl. 33.1 je Tribunál oprávněn vzít v úvahu jakoukoli dohodu o financování s třetí stranou při přidělování nákladů rozhodčího řízení a podle čl. 35 lze ujednání o financování třetí stranou přiznat poražené straně nahrazení nákladů za řízení nebo jiné náklady rozhodčího řízení.

4.6 Výzvy a příležitosti

COVID-19 zvýšil riziko platební neschopnosti stran na obou stranách sporu. To může představovat zvláštní problémy pro poskytovatele finančních prostředků, kteří vyhodnocují spory z hlediska investic, a je proto důležité, aby měli odborné znalosti a zkušenosti v záležitostech financování insolventní strany nebo stran, které se potenciálně mohou dostat do platební neschopnosti. Zkušenosti poskytovatelé finančních prostředků s týmem právníků znalých insolvenčního řízení mají dobrou pozici k tomu, aby vyhodnotili rizika spojená s platební neschopností a viděli příležitosti, které mají poskytovatelé finančních prostředků spolupracujících s likvidátorem nebo správcem insolvenční podstaty za účelem vymáhání pohledávek souvisejících s insolvencí.

COVID-19 má také zvýšené pojistné krytí související s přerušением podnikání a dalšími problémy. Jedná se o komplexní oblast práva a je pro přispěvatele důležité mít členy týmu s odbornými znalostmi v pojistných sporech, kteří mohou analyzovat podmínky pojistné smlouvy a výluky z krytí ve světle událostí během pandemie. Financování třetí stranou se dobře hodí k tomu, aby společností pomáhalo při dosahování pohledávek v době, kdy společnosti nemusí mít finanční likviditu k domáhání svých pohledávek. Společnosti se dále mohou obrátit na přispěvatele, aby jim umožnily uplatnit své nároky včas a efektivně, protože díky financování si společnosti mohou dovolit najmout vynikajícího poradce, který by případ řešil a vedl. Stručně řečeno, dostupnost financování od třetích stran umožňuje společnostem vyhnout se opuštění svých oprávněných afirmativních nároků kvůli omezením likvidity během pandemie.

Jednou z potenciálních příležitostí, které mohou vyvstat z pandemie COVID-19 a související ekonomické nejistoty, je to, že strany mohou být motivovány k tomu, aby prozkoumaly mechanismy alternativního řešení sporů, jako je mediace a urovnání dříve, než oni sami by jinak mohly. Na druhou stranu by se někteří respondenti mohli pokusit využít zvýšeného přetížení případů a arbitráží v důsledku pozastavení některých řízení od počátku roku 2020 a snažit se případ oddálit, zvláště když soudy nefungují na plný výkon. Jak stále, tak rozhodčí soudy jsou více ochotní vést jednání

telefonicky nebo prostřednictvím videokonference. Některé odvolací soudy vydávají rozhodnutí rychleji než obvykle, protože počet nových a naléhavých záležitostí, které se dostávají k soudům odvolacího stupně, se snížil kvůli měsícům uzavření na úrovni soudu prvního stupně, než takové soudy prvního stupně zahájily řízení telefonicky nebo prostřednictvím videokonference. Některé případy se stále odkládají, protože ne všechny případy prvního stupně lze projednat telefonicky nebo videokonferencí.

Konečně významným rizikem, které představuje ekonomický dopad COVID-19, je to, že může být obtížné získat úspěšný rozhodčí nález nebo rozsudek. Proto je důležité, aby financující třetí strany měly odborné znalosti v oblasti vymáhání a výkonu rozhodnutí a rozsudků. Donucovací tým může například pracovat na případech financování sporů, kdy rozsudek nebo nález dosud nebyl vyneseno, ale kde se očekává, že se dotyčný dlužník pokusí vyhnout platbě. Zkušenosti poskytovatelé finančních prostředků s interním týmem pro vyhledávání aktiv a vymáhání mohou předvídat takové pokusy o úhybné manévry a vyvinout strategii, jak nejlépe umístit žalobce k inkasu proti dlužníkovi. Finanční prostředky lze také poskytnout na vymáhání a řízení v případech, kdy klient již obdržel nález nebo rozsudek. Tým zpravodajských služeb a sledování majetku může provést předběžné sledování majetku, aby určil, zda je dlužník schopen zaplatit rozsudek nebo odměnu. Je-li tomu tak, lze poskytnout finanční prostředky na vymáhání bez možnosti postihu výměnou za určité procento navracené částky.

Zpeněžování vymahatelné odměny jako celku nebo její části nebo prodej určitých typů pohledávek může být pro podniky dobrým řešením, ať už se jedná o jednotlivé případy nebo portfolia, jako je soubor nevymožitelných pojistných nároků nebo nesplácené úvěry.

4.7 Dílčí závěr

Financování třetími stranami v mezinárodní obchodní arbitráži má slibnou budoucnost, zejména s ohledem na rostoucí poptávku po metodě alternativního řešení sporů v posledních letech. Dohody o financování jakožto důležitý nástroj pro zvýhodnění stran v přístupu ke spravedlnosti byly stále více studovány a diskutovány s cílem zlepšit fungování financování a učinit je pro strany a rozhodce spolehlivější.

Vzhledem k povaze mezinárodní obchodní arbitráže je stávající právní rámec složitý a roztržitý na různé jurisdikce, je však možné zaznamenat velkou akceptaci financování třetími stranami a synergii mezi různými pravidly a pokyny.

Proto navzdory existenci problémů vyplývajících z využívání financování třetí stranou v mezinárodní obchodní arbitráži, vývoj a formalizace pravidel v této oblasti připravuje cestu pro její expanzi a liberalizaci.

Závěr

Jedná se tedy jen o chvilkové trendy, které po skončení pandemie zmizí z běžné praxe nebo se stanou novým standardem? A kdy se ještě jedná o trendy a kdy z trendu vznikne standard?

Cílem mé diplomové práce bylo zanalyzovat nové trendy na poli mezinárodní obchodní arbitráže. Na základě důkladného porovnání jednotlivých verzí pravidel arbitrážních institucí jsem došla k několika tématům a inovacím, které se opakovaly a staly se tak mým výchozím bodem zkoumání. Dvěma nejvýraznějším tématům jsem věnovala samostatné kapitoly.

V první kapitole jsem tedy shrnula základní popis a pilíře mezinárodní obchodní arbitráže spolu s výhodami a nevýhodami, které tento způsob řízení přináší. Pro hlubší kontext zkoumání nových trendů je tato část pro mou práci nepostradatelná, stejně tak pro čtenáře, který potřebuje být vtáhnutý do problematiky tohoto oboru, aby u další látky byl s obecnými pojmy seznámen.

V druhé kapitole jsem nejprve porovnávala aktualizovaná pravidla arbitrážních institucí. Výsledkem mého zkoumání byl seznam jednotlivých trendů, které promítají současné dění v mezinárodní obchodní arbitráži. Těmito trendy je financování arbitráže třetí stranou, různé prostředky zrychlení a efektivity řízení, nová úprava virtuálního řízení anebo například snahy o ekologičtější přístup k řízení. Další úrovní zkoumání byly trendy, které vznikly na základě světových událostí. Tato kapitola dala základ pro zbytek mé diplomové práce a vytvořila komplexní přehled o nejvýznamnějších změnách za posledních pět let.

Ve třetí kapitole jsem skrze prostředky komparace a analýzy zkoumala roli moderních technologií v mezinárodní obchodní arbitráži. A i když nepochybně budou existovat legitimní důvody pro to, aby se některé případy vrátily k dřívější praxi dlouhých dnů v konferenčních místnostech, halách a krátkých nocí v zahraničních hotelech, strany a tribunály budou fungovat za jiných předpokladů než dříve. Otázka, které budou tribunály a strany čelit v post-pandemickém světě, bude s největší pravděpodobností opakem té, které čelily před pandemií. Namísto otázky, zda by slyšení měla být vedena online, se tribunály a strany spíše zeptají, zda okolnosti ospravedlňují nepohodlí a náklady spojené se shromážděním fyzicky všech na jednom místě. A dokonce i tam, kde jsou fyzická, osobní slyšení oprávněná, pravděpodobně zpochybní předpoklad, že se každý zúčastní nebo musí osobně zúčastnit. Čím více se používá praxe virtuálního řízení, tím lépe se účastníci tomuto typu řízení přizpůsobí

namísto toho, aby odmítali možnost slyšení na dálku, protože neposkytují stejný pocit jako „soudní síň“. Účastníci se již učí, jak by jejich obhajoba a podpůrné materiály měly být prezentovány v jiném médiu. U virtuální arbitráže se tedy dá velice dobře předpokládat, že i nadále strany budou využívat jednotlivé technologie a způsoby řízení, které zrychlená motivace stran při pandemii koronaviru přinesla.

Ve čtvrté kapitole jsem zkoumala vývoj financování třetí stranou v mezinárodní obchodní arbitráži. Nejedná se o naprosto nový jev, ale v posledních letech se mu dostalo více pozornosti a popularity na což arbitrážní komunita zareagovala. I když tyto inovace a změny přišly v době pandemické dá se celkem s jistotou očekávat, že zvýšený zájem o financování, který jsme pozorovali v první polovině roku 2020, bude nadále pokračovat. Firmy budou pravidelněji zvažovat financování třetí stranou jako nástroj finančního řízení a budou se k němu obracet nejen v době ekonomické nejistoty, ale také v době stabilní, a dokonce i v době prosperující ekonomiky. Bez ohledu na typy sporů, které vzniknou, zkušení přispěvatelé mají dobrou pozici, aby podpořili potřeby korporací a právnických firem dlouho po pandemii. Dalším trendem je stále vzrůstající důležitost pro přispěvatele umět nabídnout celou škálu věcných odborných znalostí, které korporátní a právní firmy postrádají a potřebují. Stejně jako u každého hospodářského poklesu připravila pandemie koronaviru půdu pro strany, právní firmy a sponzory, aby přemýšleli „mimo škatulky“, a aby dospěli k opatření financování, která splňují potřeby všech zúčastněných stran.

A konečně, období pandemie ukázalo důležitost likvidity externích poskytovatelů finančních prostředků. V budoucnu budou klienti a advokátní kanceláře bedlivě sledovat nejen podstatnou kvalifikaci týmu a pověst přispěvatele, ale také jeho likviditu a dosavadní výsledky.

Nejvýznamnějšími zjištěními jsou však inovace a trendy v mezinárodní obchodní arbitráži a to, jakým způsobem se vztahují na Českou republiku, případně, jakým způsobem na ně zareagovala. V případě úpravy virtuálního řízení se Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky vcelku jednoznačně přizpůsobil novým potřebám a umožnil tak skrze přijetí Zvláštního dodatku Řádu pro rozhodčí řízení online adaptovat se na pandemickou situaci, která stranám nedovolovala fyzická jednání, a úplně se přesunout do virtuálního světa.

Na druhou stranu v případě financování třetí stranou je situace pro Českou republiku naprosto odlišná. Jak jsem již naznačovala ve 4. kapitole, Česká

republika nemá prozatím žádnou úpravu tohoto institutu a není tím pádem v tuto chvíli připravena na financující subjekty. Tato nedostatečná úprava může vždy znamenat riziko zneužití. Podle mé úvahy se tedy jeví jako možné následující. Díky neexistující právní úpravě se stane, že tento trend Českou republiku naprosto mine, a to díky nepříznivému právnímu prostředí, a to jak už pro přispěvatele, tak jednotlivé strany. Zákonodárce by tedy měl využít současného vakua a dostatečnou právní úpravu doplnit a tím tedy zaprvé zabránit možnému zneužití a za druhé například příznivou úpravou přilákat zahraniční subjekty, aby si pro vedení řízení vybrali Českou republiku.

Resumé

The aim of my thesis was to analyse new trends in the field of international commercial arbitration. Based on a thorough comparison of the individual versions of the rules of the arbitral institutions, I came to several topics and innovations, which were repeated and thus became my starting point for research. I have devoted separate chapters to the two most significant topics.

In the first chapter, I summarized the basic description and pillars of international commercial arbitration, along with the advantages and disadvantages of this method of management.

In the second chapter, I first compared the updated rules of arbitration institutions. The result of my research was a list of individual trends that reflect current events in international commercial arbitration. These trends include third-party funding, various means of speeding up and efficient management, a new regulation of virtual management or, for example, efforts to achieve a greener arbitration. Another level of research was trends that arose from world events.

In the third chapter, I researched the role of modern technologies in international commercial arbitration through means of comparison and analysis. In this chapter, I dealt with the procedural problems that arise from this trend. Examples are the way in which witnesses are questioned, unequal access to technology, the security and credibility of proceedings or the problems associated with proceedings taking place in several time zones at once.

The fourth chapter is on the topic of financing international commercial arbitration by third parties. I have divided the structure of the chapter into several points containing the concept, definition, third party funding mechanism and procedural issues, conflict of interest, and finally the regulatory framework and regulation within the Anglo-American and Continental legal systems.

Použitá literatura

Monografie

1. BLACKABY, N., PARTASIDES, C. & REDFERN, A. *Redfern and Hunter on International Arbitration*, 6. Oxford University Press, 2015. ISBN 9780198714248.
2. BORN, Gary B. *International commercial arbitration*. 3. The Netherlands, Kluwer Law International, 2020, 4250 s. ISBN 9789403526430.
3. DEMPSEY, Patrick a Eric BLINDERMAN, KORCHIN, Elizabeth, ed. *The Third Party Litigation Funding Law Review: USA*. LATHAM, Simon. *The Third Party Litigation Funding Law Review*. 5th. Great Britain, 2021, 22 November 2021. ISBN 978-1-83862-835-2. Dostupné také z: <https://thelawreviews.co.uk/title/the-third-party-litigation-funding-law-review/usa#footnote-031-backlink>
4. GUSY, Martin F. a James M. HOSKING. Part I Commentary on the ICDR International Rules, 8 Article 8—Consolidation. *A Guide to the ICDR International Arbitration Rules* [online]. 2. 2019 [cit. 2022-03-07]. ISBN 9780198729020. Dostupné z: <https://olrl.oup.com/view/10.1093/law/9780198729020.001.0001/law-9780198729020-chapter-9>
5. MOSES, Margret L. *The principles and practice of international commercial arbitration*. 2. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. ISBN 978-1-107-40133-4.
6. ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 9788073801816.
7. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu: včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN: 9788076760462
8. RŮŽIČKA, Květoslav a Dita FRINTOVÁ. *Vnitrostátní a mezinárodní rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR: rozhodčí soud sedmdesátníkem*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. Pro praxi. ISBN 978-807-3807-450.

9. SCHERER, Maxi, Niuscha BASSIRI a Mohamed S. ABDEL WAHAB. *International Arbitration and the COVID-19 Revolution*. Kluwer Law International, 2020. ISBN 9789403528458
10. The ICCA Reports No. 4: *Report of the ICCA-Queen Mary Task Force on Third-Party Funding in International Arbitration*. Volume 4. International Council for Commercial Arbitration, 2018. ISBN 978-94-92405-10-4.

Periodika

1. BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Importance of the Seat of Arbitration in International Arbitration: Delocalization and Denationalization of Arbitration as an Outdated Myth. *ASA Bulletin* [online]. 2013, (2), 262-292 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://kluwerlawonline.com/journalarticle/ASA+Bulletin/31.2/ASAB2013030>
2. BENTON, Gary L. a Steven K. ANDERSEN. Technology Arbitration Revisited. *Dispute Resolution Journal* [online]. 1947-, July 2020, 2020(4), 1-26 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://go.adr.org/rs/294-SFS-516/images/Benton%20and%20Andersen%20-%20Technology%20Arbitration%20Revisited.pdf>
3. CORDERO-MOSS, Giuditta. Limits to Party Autonomy in International Commercial Arbitration. *Oslo Law Review*. 2014, 4(1), 47-66. ISSN 2387-3299. Dostupné z: doi:10.5617/oslaw979
4. DOLEČEK, Martin. Pravomoc soudů ve vztahu k rozhodčímu řízení. *Bulletin advokacie*. 2018, (9), 40-42.
5. GOLDSPIETH, Aren a Lorenzo MELCHIONDA. Third Party Funding in International Arbitration: Everything You Ever Wanted to Know (but Were Afraid to Ask). *Int'l Bus. L.J.* [online]. 53(2012) [cit. 2021-11-27]. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/ibuslj2012&div=7&id=&page=>
6. HENRIQUES, Duarte G a Joana ALBUQUERQUE. Chapter 16: Portugal. *Third Party Litigation Funding Law Review* [online]. United Kingdom, 2019, 3, 158-171 [cit. 2022-02-21]. ISSN 978-1-83862-076-9. Dostupné z: https://www.josemigueljudice-arbitration.com/xms/files/02_TEXTOS_ARBITRAGEM/19_Financiament_o_Arbitragem/Henriques_-_TPF_in_Portugal.pdf

7. HERBOCZKOVÁ, Jana. Některé otázky týkající se rozhodčího řízení vedeného online. *Právní rozhledy*. Brno, 2009, (9), 317.
8. HÖRNLE, Julia. Možnosti a perspektivy on-line rozhodčího řízení v České republice a Spojeném království. *Právní fórum*. 2005, (2), 45.
9. HUALA, Adolf. The impact of pandemic on legal system: Impact on arbitration law. *Indonesian Law Journal*. 13(2), 137-150. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.33331/ilj.v13i2.28>
10. LOUTOCKÝ, Pavel. Některé aspekty vybraných poskytovatelů nezávazného online mimosoudního rozhodování. *Revue pro právo a technologie*. 2014, (10), 71.
11. NEMR, Fernanda Comitano. Virtual Hearings: An Ethical Loophole. *Young Arbitration Review*. 2020(39), 5-11.
12. OLIVEIRA, Rodrigo de M Carneiro, Eider Avelino SILVA a Rafael Curi SAVASTANO. The Third Party Litigation Funding Law Review: Brazil. *The Law Reviews* [online]. 3, 22 November 2021 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://thelawreviews.co.uk/title/the-third-party-litigation-funding-law-review/brazil>
13. ORTIZ, Alejandro López. Arbitration and IT. *Arbitration International* [online]. 10 October 2014, 21(3), 343-360 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1093/arbitration/21.3.343>
14. PIERCE, John V.H. a Maxi SCHERER. Viral Changes in ADR During the Pandemic. *New York Dispute Resolution Lawyer* [online]. 2020, 13(2) [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.wilmerhale.com/en/insights/publications/20200824-new-york-dispute-resolution-lawyer-viral-changes-in-adr-during-the-pandemic>
15. SELA, Ayelet. Streamlining Justice: How Online Courts Can Resolve the Challenges of Pro Se Litigation. *Cornell Journal of Law and Public Policy* [online]. August 23, 2016, 26(2), 331-388 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2971646>
16. SCHERER, Maxi. Remote Hearings in International Arbitration: An Analytical Framework. *Journal of International Arbitration* [online]. 14 May 2020, 37(4) [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=3599814>
17. VELJANOVSKI, Cento. Third Party Litigation Funding in Europe. *Journal of Law* [online]. 2012, 14 Dec 2011, 8(3), 405-451 [cit.

- 2021-11-27]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1971502SMITH>, Mick a Antonio
18. VLACHOVÁ, Barbora. Konec investičních arbitráží uvnitř EU? *Obchodněprávní revue*. Praha, 2018, (7-8), s. 217
19. WESOLOWSKI. Mechanics of Third-Party Funding Agreements: A Funder's Perspective. *BCDR International Arbitration Review* [online]. 2018, 5(2), 225 – 250 [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://kluwerlawonline.com/journalarticle/BCDR+International+Arbitration+Review/5.2/BCDR2018005>
20. ZWOLANKIEWICZ, Agata a Anushka SACHAN. Big Data, Bigger Disruption: Is Institutional Arbitration Ready? *Arbitration Bulletin*. 2020, (26), 14-26. Dostupné také z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3759569

Judikatura

1. Arkin v. Borchard Lines Ltd & Ors, (2005), EWCA Civ 655, [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <https://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2005/655.html>
2. Essar Oilfields Services Ltd v. Norscot Rig Management PVT Ltd (2016), EWHC 2361, [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <https://www.transnational-dispute-management.com/legal-and-regulatory-detail.asp?key=17002>
3. Slovenská republika v. Achmea BV, ve věci (C-284/16) ze dne 6. března 2018 - (žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Bundesgerichtshof - Německo)
4. Sino Dragon Trading Ltd v Noble Resources International Pte Ltd 2016 FCA 1131 - File number NSD 1333 of 2016 - Judgment - 13 September 2016
5. Magyar Farming Company Ltd, Kintyre Kft and Inicia Zrt v. Hungary (ICSID Case No. ARB/17/27), Award of the Tribunal, 13 November 2019.
6. Případ č. 18 ONc 3/20s, ze dne 28. září 2020
7. Persona Digital Telephony Ltd & Ors. v Minister for Public Enterprise & ORS, Ireland [2016] IEHC 187, Dostupné z: <https://www.casemine.com/judgement/uk/5da05c804653d07dedfd6604>
8. Peter Gore and Ors. v. Justice Corporation Pty Ltd, (2002), 119 FCR 429, Dostupné z: <https://jade.io/j/?a=outline&id=100001>

9. Phoenix Action, Ltd. v. The Czech Republic, ICSID Case No. ARB/06/5, Award, 15 April 2009, Dostupné z: <http://www.italaw.com/cases/850>
10. Viamedia, Inc. v. Comcast Corp. (30 June 2017), WL 2834535, Dostupné z: <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/illinois/ilndce/1:2016cv05486/326877/155/>

Legislativní prameny

1. HONG KONG. Arbitration and Mediation Legislation (Third-Party Funding)(Amendment) Ordinance 2017 [online]. 22 June 2017. No. 6. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.gld.gov.hk/egazette/pdf/20172125/es1201721256.pdf>
2. FRANCE. Code civil: Ordonnance n° 2016-131 [online]. 10 February 2016. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: http://translex.uni-koeln.de/601101/_/french-civil-code-2016/
3. LCIA Arbitration Rules. In: . London: The London Court of International Arbitration, 2020, ročník 3. Dostupné také z: https://www.lcia.org/Dispute_Resolution_Services/lcia-arbitration-rules-2020.aspx#Article%204
4. IBA Rules on the Taking of Evidence in International Arbitration. In: . London: International Bar Association, 2020. Dostupné také z: <https://www.ibanet.org/MediaHandler?id=def0807b-9fec-43ef-b624-f2cb2af7cf7b>
5. ICC Pravidla rozhodčího řízení. In: . Paříž, Francie: Mezinárodní obchodní komora (ICC), 2021. Dostupné také z: <https://cms.iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2021/10/icc-2021-arbitration-rules-2014-mediation-rules-czech-version.pdf>
6. ICDR International Dispute Resolution Procedures: (Including Mediation and Arbitration Rules). In: . American Arbitration Association: The International Centre for Dispute Resolution (ICDR), 2014. Dostupné také z: https://www.icdr.org/archived_international_rules_20140601?language=fr
7. ICDR International dispute resolution procedures: (Including Mediation and Arbitration Rules). In: . American Arbitration Association: The International Centre for Dispute Resolution (ICDR), 2021. Dostupné také z: https://www.icdr.org/rules_forms_fees

8. Pravidla pro rozhodčí řízení: Pravidla Mezinárodní obchodní komory pro rozhodčí řízení [online]. 3. Paříž, Francie, Říjen 2021, 101 s. Dostupné také z: <https://cms.iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2021/10/icc-2021-arbitration-rules-2014-mediation-rules-czech-version.pdf>
9. SINGAPORE. Civil Law (Third-Party Funding) Regulations 2017: LAW32/006/070 Vol. 3; AG/LEGIS/SL/43/2015/1 Vol. 1 [online]. 1 March 2017. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://sso.agc.gov.sg/SL-Supp/S68-2017/Published/20170224?DocDate=20170224>
10. Zákon č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
11. Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů
12. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
13. Zákon č. 216/1994 Sb. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů

Elektronické zdroje

1. Administrative Resolution: 18/2016: Recommendations regarding the existence of third-party funding in arbitrations administered by CAM-CCBC. 2. 2016. Dostupné také z: <https://ccbc.org.br/cam-ccbc-centro-arbitragem-mediacao/en/administrative-resolutions/ar-18-2016-recommendations-regarding-the-existence-of-third-party-funding-in-arbitrations-administered-by-cam-ccbc/>
2. ALTENKIRCH, Markus a Elias KLODT. Arbitration Statistics 2020 – In Full Sail Through the COVID Storm: Caseload numbers. Global Arbitration News [online]. 2021 [cit. 2021-10-24]. Dostupné z: <https://globalarbitrationnews.com/arbitration-statistics-2020/>
3. ARMOUR, John a Mari SAKO. Lawtech: Levelling the Playing Field in Legal Services? [online]. 22 Apr 2021 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: [doi:http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3831481](http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3831481)
4. Commentary on the revised text of the 2020 IBA Rules on the Taking of Evidence in International Arbitration [online]. IBA Task Force for the revision of the IBA Rules on Taking of Evidence in International Arbitration, January 2021 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z:

<https://www.ibanet.org/MediaHandler?id=4F797338-693E-47C7-A92A-1509790ECC9D>

5. COMMISSION, Jeffery a Matt LEE. Trends in international arbitration. Burford Capital [online]. 10 Feb 2021 [cit. 2021-10-31]. Dostupné z: <https://www.burfordcapital.com/insights/insights-container/burford-quarterly-2021-trends-in-international-arbitration/>
6. Contracting States: List of Contracting States. New York Arbitration Convention [online]. ICCA Publications, 2021 [cit. 2021-10-11]. Dostupné z: <https://www.newyorkconvention.org/list+of+contracting+states>
7. D'AVINO, Michela a Bahaa EZZELARAB. After Covid-19 lockdown will virtual arbitrations become the new normal? The Global Legal Post [online]. 21 Apr 2020 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.globallegalpost.com/news/after-covid4519-lockdown-will-virtual-arbitrations-become-the-new-normal-86791260>
8. GONÇALVES, Alexandra Sofia Mendes. Third party funding na arbitragem comercial. Lisbon, 2018. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10362/51676>. Dissertações de Mestrado. Universidade NOVA de Lisboa. Vedoucí práce António Pedro Pinto Monteiro.
9. CHAKRABORTY, Atish a Aurin CHAKRABORTY. Rethinking the Practicalities of Arbitration in the Age of a Pandemic [online]. May 18, 2020 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: [doi:http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3628923](http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3628923)
10. ICC Guidance Note on Possible Measures Aimed at Mitigating the Effects of the COVID-19 Pandemic. International Chamber of Commerce [online]. Paris, 9 April 2020 [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: <https://iccwbo.org/publication/icc-guidance-note-on-possible-measures-aimed-at-mitigating-the-effects-of-the-covid-19-pandemic/>
11. LAL, Hamish. Virtual hearings: inflammatory markers in favour of in-person hearings. Akin Gump Strauss Hauer & Feld [online]. December 2020 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.akingump.com/a/web/t81viPaXGbYu3M4HTWUwJq/2egxi9/cl-dec2020-guested.pdf>

12. List of Third-Party Funders [online]. The Third Party Funding Online Observatory, 2018 [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: <http://third-party-funding.org/list-of-funders/>
13. Note to Parties and Arbitral Tribunals on the Conduct of the Arbitration. International Chamber of Commerce, 2021. Dostupné také z: <https://iccwbo.org/publication/note-parties-arbitral-tribunals-conduct-arbitration/>
14. MOREL DE WESTGAVER, Claire a Bryan C.L. PAISNER. Cybersecurity In International Arbitration – A Necessity And An Opportunity For Arbitral Institutions. Kluwer Arbitration Blog [online]. October 6, 2017 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2017/10/06/cyber-security>
15. MOUDGIL, Anuj, Guy PENDELL a Richard BAMFORTH. Virtual hearings: are they really the answer? [online]. 17.4.2020 [cit. 2021-11-07]. Dostupné z: https://www.cms-lawnow.com/ealerts/2020/04/virtual-hearings-are-they-really-the-answer?cc_lang=en
16. NEGI, Chitranjali. Virtual Courtrooms: Concept & Overview [online]. 18 Apr 2016 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2765766>
17. NEIL, Amanda, Natalie SHEEHAN a Olivier ANDRÉ. 11 Arbitration and climate change: What is the arbitration community itself doing to help?. Freshfields [online]. February 2021 [cit. 2022-03-04]. Dostupné z: https://www.freshfields.com/4925a6/globalassets/our-thinking/campaigns/arbitration-10kt/08486_pg_dr_international-arbitration_interactive_aw.pdf
18. ODBOR 71, Oddělení 7103. Dohoda o ukončení platnosti dvoustranných dohod o investicích mezi členskými státy Evropské unie. Ministerstvo financí České republiky [online]. Praha, 2021, 5.2.2021 [cit. 2021-10-31]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dohody-o-podpore-a-ochrane-investic/aktualni-informace-a-dokumenty/2021/dohoda-o-ukonceni-platnosti-dvoustrannyc-40820>
19. OKUBOTE, Abayomi. Advancing Abdel Wahab’s Pandemic Pathway: Arbitral Justice as an Interposition Between the Twin Duties of Fairness and Efficiency. Abayomi Okubote [online]. June 5, 2020 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z:

- <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2020/06/05/advancing-abdel-wahabs-pandemic-pathway-arbitral-justice-as-an-interposition-between-the-twin-duties-of-fairness-and-efficiency/>
20. Paris Bar Council Resolution [online]. Paris, 21 February 2017n. 1. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.twobirds.com/~media/pdfs/france/en-paris-bar-council-resolution-dated-21-feb.pdf?la=en>
 21. PETR, Peter A. a Michael PLUMMER. RCEP: A new trade agreement that will shape global economics and politics. <https://www.brookings.edu/> [online]. Washington, DC: The Brookings Institution, November 16, 2020 [cit. 2021-10-31]. Dostupné z: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2020/11/16/rcep-a-new-trade-agreement-that-will-shape-global-economics-and-politics/>
 22. Practice Notes: Investment Arbitration Rules of the Singapore International Arbitration Centre SIAC IA Rules. Singapore, 2017. Dostupné také z: <https://siac.org.sg/our-rules/practice-notes/practice-notes-previous-edition/61-our-rules>
 23. Right to a Physical Hearing Project: Newly Released Reports Confirm Core Trends and Divergences. International Council for International Arbitration [online]. 26 May 2021 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.arbitration-icca.org/right-to-a-physical-hearing-international-arbitration>
 24. ROE, Mark a Robert HANNA. Third party funding: an introduction. OUT-LAW GUIDE [online]. 08 Sep 2020 [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.pinsentmasons.com/en-gb/out-law/guides/third-party-funding-introduction>
 25. Technology Resources for Arbitration Practitioners - Virtual Arbitrations: Technology Tools to Support Virtual Arbitrations. International Bar Association [online]. [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.ibanet.org/technology-resources-for-arbitration-va#pressreleases>
 26. The Code of Conduct for Litigation Funders. 2. United Kingdom: Association of Litigation Funders of England and Wales, 2011 [cit. 2022-02-14] Dostupné z: <https://associationoflitigationfunders.com/code-of-conduct/>

27. SEN. GRASSLEY, Chuck. All Information (Except Text) for S.471 - Litigation Funding Transparency Act of 2019. Congress.gov [online]. USA, 02/13/2019 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-bill/471/all-info>
28. STEINITZ, Maya. Third Party Funding of Investment Arbitration [online]. Iowa, 2021 [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: ssrn.com/abstract=3873523. Iowa Legal Studies Research Paper No. 2021-42. University of Iowa College of Law.
29. 2018 International Arbitration Survey: The Evolution of International Arbitration. Queen Mary University of London [online]. 2018 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <http://www.arbitration.qmul.ac.uk/research/2018/>
30. 2021 International Arbitration Survey: Adapting arbitration to a changing world. White & Case LLP [online]. 6 May 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.whitecase.com/publications/insight/2021-international-arbitration-survey/technology-virtual-reality>

Seznam použitých zkratk

BIT	Bilaterální investiční smlouva (Bilateral Investment Treaty)
CPTPP	Dohoda o transpacifickém partnerství (Agreement for Trans-Pacific Partnership)
EU	Evropská Unie
Evropská úmluva	Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži, uzavřená dne 21. 4. 1961 v Ženevě
Newyorská úmluva	Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, uzavřená dne 10. 6. 1958 v New Yorku
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
MOA	Mezinárodní obchodní arbitráž
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
ICC	Rozhodčí soud při Mezinárodní obchodní komoře v Paříži
HKIAC	Hongkongské mezinárodní arbitrážní centrum (HonKong International Arbitration Centre)
IBA	Mezinárodní advokátní komora (The International Bar Association)
LCIA	Londýnský soud pro mezinárodní arbitráž (The London Court of International Arbitration)
ICDR	Mezinárodní centrum pro řešení sporů (International Centre for Dispute Resolution)
UNICTRAL	Rozhodčí pravidla UNCITRAL pro mezinárodní obchodní arbitráž přijatá dne 21.6.1985, revidovaná v roce 2010
ZRŘ	Zákon č. 216/1994 Sb. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů

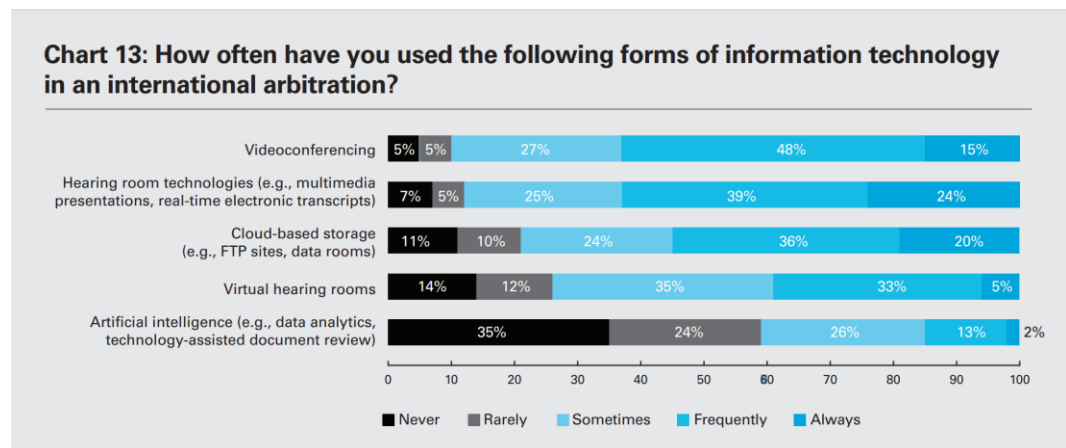
Obrazová příloha

Tabulka 1: Počty registrovaných případů u jednotlivých arbitrážních institucí

Caseload numbers

Name of institution	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ICC (International Chamber of Commerce)	759	767	791	801	966	810	842	869	946
ICSID (International Centre for Settlement of Investment Disputes)	50	40	38	52	48	53	56	39	58
SCC (Stockholm Chamber of Commerce)	177	203	183	181	199	200	152	175	213
LCIA (London Court of International Arbitration)	277	301	300	326	303	285	317	395	440
SIAC (Singapore International Arbitration Centre)	235	259	222	271	343	452	402	479	1080
HKIAC (Hong Kong International Arbitration Centre)	293	260	252	271	262	297	265	308	318
DIS (German Arbitration Institute)	125	121	132	134	166	152	153	110	162
VIAC (Vienna International Arbitration Centre)	70	56	56	40	60	43	64	45	40
SCAI (Swiss Chambers' Arbitration Institution)	92	69	106	96	81	74	81	95	83
ICDR (International Centre for Dispute Resolution)	996	1165	1052	1063	1050	1026	993	882	n/a
CIETAC (China International Economic and Trade Arbitration Commission)	1060	1256	1610	1968	2181	2298	2962	3333	3615
PCA (Permanent Court of Arbitration)	27	35	39	42	40	41	56	49	59
KCAB (Korean Commercial Arbitration Board)	360	338	382	413	381	385	393	443	405
TOTAL	4521	4870	5163	5658	6080	6116	6736	7222	7419

Tabulka 2: Frekvence používání informačních technologií při arbitráži

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Oldřiška ZÍKOVÁ**
Osobní číslo: **R16M0331P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Nové trendy v mezinárodní obchodní arbitráži.**
Zadávací katedra: **Katedra mezinárodního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Vymezení základních pojmů
3. Současné trendy mezinárodní obchodní arbitráže
4. Virtuální řízení v mezinárodní obchodní arbitráži
5. Financování mezinárodní obchodní arbitráže třetími stranami
6. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Ashford, P. Handbook on International Commercial Arbitration (2nd ed.). JurisNet, LLC, 2014, ISBN: 9781937518325
- Blackaby, N., Partasides, C., Redfern, A., & Hunter, M. Redfern and Hunter on International Arbitration (6th ed.). Oxford University Press, 2015, ISBN: 9780198714248
- Born, G. B. International Commercial Arbitration (3rd ed.). Kluwer Law International, 2021, ISBN: 9789403526430
- Dobiáš, P. Současné trendy řešení sporů v rozhodčím řízení. Aleš Čenek, s.r.o., 2014, ISBN: 9788073804688
- Gomez, K. F., & Rodriguez, A. M. L. 60 Years of the New York Convention: Key Issues and Future Challenges. Kluwer Law International, 2019, ISBN: 9789403501550
- Oliveira, L., Hourani, S., Oliveira, D., L., H., & S. Access to Justice in Arbitration: Concept, Context and Practice. Kluwer Law International, 2020, ISBN: 9789403506913
- Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. Wolters Kluwer, 2013, ISBN: 9788074780042
- Scherer, M., Bassiri, N., Wahab, A. M. S., S., M., B., N., Wahab, A., & S, M. International Arbitration and the Covid-19 Revolution. Kluwer Law International, 2020, ISBN: 9789403528458

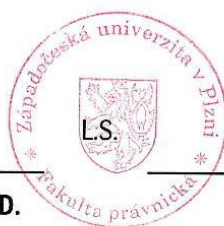
Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Oto Kunz, CSc.**
Katedra mezinárodního práva

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2021**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. Oto Kunz, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 17. září 2019